

**MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
AGRONOMICKÁ FAKULTA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BRNO 2015

MARTINA KONEČNÁ

Mendelova univerzita v Brně
Agronomická fakulta
Ústav aplikované a krajinné ekologie

Venkovský cestovní ruch – potenciály a bariéry:
případová studie Hustopečsko
Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.

Vypracovala:

Martina Konečná

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Venkovský cestovní ruch – potenciály a bariéry: případová studie Hustopečsko“ vypracovala zcela samostatně a veškeré použité prameny a informace, které jsem využila, uvádím v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne _____

Podpis _____

Poděkování

Srdečně děkuji panu doc. RNDr. Antonínu Vaisharovi, CSc. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a ochotu při realizaci mé závěrečné práce. Mé poděkování patří i mým rodičům a bratrově za jejich neustálou podporu po dobu mého studia, které si velice vážím.

Podpis _____

ABSTRAKT

Obsahem této bakalářské práce je zjistit potenciály a bariéry mikroregionu Hustopečsko v oblasti venkovského cestovního ruchu. V úvodu práce je zpracován literární přehled týkající se venkovského cestovního ruchu. V praktické části je vypracována charakteristika mikroregionu Hustopečsko a současný stav dobrovolného sdružení obcí Modré hory s uvedením předpokladů pro rozvoj venkovské turistiky. V další části práce jsou získané informace zpracovány pomocí SWOT analýzy a na jejím základě jsou definovány potenciály a bariéry rozvoje venkovského cestovního ruchu v oblasti Hustopečska.

Klíčová slova: venkovská turistika, Hustopečsko, Modré Hory, potenciály, bariéry

ABSTRACT

The content of this thesis is aimed at an identification of potentials and barriers of rural tourism in the Hustopeče micro-region. In the introduction a review of literature concerning rural tourism is written up. In practical part characteristics of Hustopeče micro-region and current status of the Voluntary Association of Municipalities Modré Hory is elaborated in view of conditions for development of rural tourism. Further the information obtained is elaborated by means of the SWOT analysis. On its base potentials and barriers of the rural tourism in the surroundings of Hustopeče are defined.

Key words: rural tourism, Hustopečsko, Modré Hory, potentials, barriers

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 CÍL PRÁCE	10
3 LITERÁRNÍ PŘEHLED	11
3.1 Cestovní ruch	11
3.1.1 Pojem cestovní ruch	11
3.1.2 Účastníci cestovního ruchu	11
3.1.3 Základní druhy cestovního ruchu	11
3.1.4 Základní formy cestovního ruchu	12
3.2 Venkovský cestovní ruch	13
3.2.1 Charakteristika venkovského cestovního ruchu	13
3.2.2 Venkovský prostor	14
3.2.3 Cíle a přínosy venkovského cestovního ruchu	14
3.3 Rozdělení venkovského cestovního ruchu	15
3.3.1 Agroturistika	15
3.3.2 Ekoagroturistika	16
3.3.3 Ekoturistika	16
3.3.4 Vesnická turistika	17
3.3.5 Vinařství a venkovský cestovní ruch	17
3.3.6 Cykloturistika	18
3.3.7 Gastronomie a venkovský cestovní ruch	19
3.4 Produkty venkovské turistiky	20
4 POPIS ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	21
4.1 Hustopečsko – prezentace obcí	21

4.1.1 Geografie.....	27
4.1.2 Přírodní podmínky	27
4.1.3 Obyvatelstvo	31
4.1.4 Ekonomické aktivity	35
4.1.5 Infrastruktura.....	40
5 EMPIRICKÁ ČÁST PRÁCE	41
5.1 Hlavní centrum mikroregionu - Hustopeče.....	41
5.2 Rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko	42
5.3 Zemědělský cyklus révy vinné.....	44
5.3.1 Pěstování révy vinné	44
5.3.2 Zpracování hroznů	46
5.3.3 Realizace vína na trhu v rámci vinařské turistiky	46
5.4 DSO Modré Hory.....	48
5.4.1 VOC Modré Hory	48
5.4.2 Idea DSO Modré Hory	48
6 DISKUZE	50
6.1 Swot analýza - cestovní ruch v mikroregionu Hustopečsko	50
6.2 Potenciály a bariéry rozvoje cestovního ruchu na Hustopečsku.....	51
6.3 Vlastní návrh rozvoje venkovského cestovního ruchu	53
7 ZÁVĚR	55
8 ZDROJE.....	56
8.1 Literární zdroje.....	56
8.2 Internetové zdroje	57

1 ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá srovnáním potenciálů, bariér v mikroregionu Hustopečsko a shrnutím hlavní myšlenky Dobrovolného sdružení obcí Modré Hory. Téma práce jsem si vybrala záměrně, protože problematika venkovské turistiky je pro mě velice zajímavá a chci využít svých dosavadních znalostí a zkušeností z cestovního ruchu. Mikroregion Hustopečsko se nachází blízko mého bydliště a jsem ráda, že díky této závěrečné práci se mohu dozvědět více informací o možnostech využití výše zmíněné lokality.

V závěrečné práci nejprve vymezuji pojmy cestovního ruchu, dále se zabývám venkovským cestovním ruchem a formami toho typu cestovního ruchu. Poté se zaměřuji na jednotlivé obce v mikroregionu a snažím se v nich nalézt atraktivitu pro potenciální klienty venkovské turistiky. Analyzuji obce z územního, demografického a společensky kulturního hlediska.

Konkrétně se zabývám nejdůležitějším městem mikroregionu Hustopečí, blíže také Velkými Pavlovicemi, Vrbicí, Kobylím, Němčičkami a Bořeticemi.

2 CÍL PRÁCE

Cílem bakalářské práce je zhodnocení cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko. Podstatnou částí práce je analýza vytyčeného území kvantitativní metodou, podle ekonomické, demografické, sociální a environmentální situace v mikroregionu Hustopečsko na základě výsledků z ČSÚ a literárních zdrojů. V závěrečné práci je hodnocen vlastní rozvoj cestovního ruchu na Hustopečsku podle jednotlivých forem, dále je v práci detailněji řešeno Dobrovolné sdružení obcí Modré hory a popisuje se v ní kompletní zemědělský cyklus révy vinné od pěstování, přes zpracování až po realizování vína na trhu prostřednictvím vinařské turistiky s využitím folklórních prvků. V závěru práce jsou shrnuty potenciály a bariéry rozvoje venkovské turistiky na Hustopečsku.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1 Cestovní ruch

3.1.1 Pojem cestovní ruch

„Za cestovní ruch je označován pohyb lidí mimo jejich vlastní prostředí do míst, která jsou vzdálená od místa jejich bydliště, za různými účely, vyjma migrace a výkonu normální denní práce“ (Jakubíková, 2009).

Podle světové organizace cestovního ruchu UNWTO prožívá cestovní ruch trvalý růst a stává se jedním z nejrychleji rostoucích hospodářských odvětví na světě. Uvádí, že turismus dokonce předčil vývoz ropy, automobilů a potravin. Cestovní ruch představuje jeden z hlavních zdrojů příjmů nejen v rozvojových zemích (2015[online]).

3.1.2 Účastníci cestovního ruchu

Osoby účastníci se cestovního ruchu:

- ❖ Turista v mezinárodním cestovním ruchu – osoba, která v jiné zemi, než je jeho trvalého bydliště, stráví alespoň jednu noc, avšak nepobývá tam déle než jeden rok
- ❖ Turista v domácím cestovním ruchu – osoba, která v zemi trvalého bydliště cestuje do jiného místa a přenocuje alespoň jednu noc, ale nepobývá zde déle než šest měsíců
- ❖ Výletník v domácím cestovním ruchu – osoba, která cestuje ve své zemi do jiného místa než je jeho trvalé bydliště a zdrží se tam méně než dvacet čtyři hodin.

3.1.3 Základní druhy cestovního ruchu

Základním druhem cestovního ruchu je rekreační cestovní ruch, do kterého spadá odpočinek, relaxace a uvolnění. Dalším druhem cestovního ruchu je kulturně - poznávací cestovní ruch, kam můžeme zařadit návštěvu kulturněhistorických památek, galerií a muzeí včetně náboženské turistiky, což jsou návštěvy poutních míst nebo účast na náboženských obřadech.

Sportovní zážitky, návštěvy sportovních událostí a zlepšování kondice řadíme do sportovně – turistického cestovního ruchu. Motivem lázeňského cestovního ruchu je rekonvalescence neboli zlepšení zdravotního stavu a odvrácení pracovní neschopnosti.

Kongresový cestovní ruch je také základním druhem turismu, účastní se ho odborníci určitého odvětví, kteří se chtějí dozvědět nové informace dané problematiky pomocí přednášek a konferencí. Mezi další druhy cestovního ruchu řadíme venkovský cestovní ruch, jehož problematiku detailněji řešíme níže v textu.

3.1.4 Základní formy cestovního ruchu

Základní formy cestovního ruchu se dělí podle způsobu realizace, přičemž bereme v úvahu různá hlediska:

- ❖ podle místa, kde se cestovní ruch uskutečňuje
 - cestovní ruch domácí – účastník se pohybuje na území vlastního státu,
 - cestovní ruch zahraniční, který se dělí na pasivní a aktivní cestovní ruch.
Pasivní cestovní ruch se uskutečňuje, když obyvatel České republiky jede do zahraničí a aktivní, když cizinci přijíždí do České republiky. Mezi zahraniční cestovní ruch řadíme ještě tranzitní cestovní ruch, kterým se označuje průjezd účastníků cestovního ruchu přes území České republiky.
- ❖ podle délky pobytu
 - krátkodobý – maximálně tři přenocování,
 - dlouhodobý – maximálně šest měsíců;
- ❖ podle způsobu zabezpečení cesty
 - neorganizovaná forma – účastníci si sami organizují veškeré služby,
 - organizovaná forma – cesta je zabezpečena cestovní kanceláří nebo jiným subjektem,
- ❖ podle velikosti skupiny
 - individuální - rodina, nejbližší partneři,
 - skupinový – účastník je členem skupiny,
 - masový – hromadné události, sportovní akce, poutě,
- ❖ podle dopadu na životní prostředí - cestovní ruch se dělí na měkký, který minimálně narušuje přirozené prostředí v místě pobytu, u měkkého cestovního ruchu využíváme maximálně místních zdrojů potravin, původní místní obydlí a tradičního způsobu života, dalším typem je tvrdý cestovní ruch, který způsobuje výrazné změny v životním prostředí, nebere ohled na místní tradice, synonymem pro něj jsou pohodlnost a pasivnost.

3.2 Venkovský cestovní ruch

3.2.1 Charakteristika venkovského cestovního ruchu

Venkovská turistika je měkká forma cestovního ruchu, který se odehrává na venkově. Využívá otevřeného venkovského prostoru a jeho zvláštních atributů, jako je kontakt s přírodou, tradicionalismus (zvyky, způsoby života obyvatel na venkově), přírodní, historické a kulturní dědictví, regionální produkty a folklór (Moravec, Novotný, 2007).

Stříbrná (2005) ve své publikaci píše, že venkovská turistika se začala rozvíjet již v devatenáctém století. Lidé měli potřebu utíkat před stresem a z měst zahalených smogem. Dále uvádí rozvoj moderní venkovské turistiky v sedmdesátých až devadesátých letech dvacátého století, kdy lidé využívali automobilů, díky kterým mohli objevovat venkov i mimo železniční síť.

Venkovská turistika je podporována státem, Evropskou unií a nevládními organizacemi. Evropské společenství pomáhá formou dotací na základě projektů a programů EU, které zpracovávají žádající subjekty dané země podle souladu požadavků Evropské unie. Zmíněné projekty finančně podporuje do určité výše i stát.

Organizace působící v České republice jsou:

- ❖ České centrála cestovního ruchu – Czech Tourism,
- ❖ Evropské centrum pro eko agro turistiku – ECEAT CZ,
- ❖ Svaz venkovské turistiky.

Česká centrála cestovního ruchu – Czech Tourism realizuje vzdělávací semináře pro podnikatele a studenty v oblasti cestovního ruchu. Posluchačům umožňuje kontakt s lidmi, kteří jsou úspěšní v tomto oboru a chtějí se s nimi podělit o své zkušenosti. Centrála informuje také o peněžních podporách od státu nebo dotacích z EU.

Evropské centrum pro eko agro turistiku - ECEAT CZ je členem ECEAT – International, které vzniklo v roce 1993 v Nizozemku. ECEAT CZ sdružuje odborníky, kteří se zabývají šetrným, udržitelným a odpovědným cestovním ruchem (ECEAT, 2008 [online]).

Svaz pro venkovskou turistiku byl založen roku 1997, je členem Svazu obchodu a cestovního ruchu a mezinárodní organizace svazu venkovské turistiky Eurogites. Jedná se o dobrovolné, nepolitické sdružení podnikatelů ve venkovské turistice. Svaz se snaží

o ekonomické, kulturní a společenské oživení venkovského prostoru, také o udržování tradic a zachování krajiny (Schneider, Fialová, Vyskot, 2009).

3.2.2 Venkovský prostor

Venkovský prostor je často definován jako opak městského prostoru a městské společnosti. Podle Moravce a Novotného (2007) se venkovský prostor vyznačuje nízkou hustotou zalidnění, otevřeným prostorem s malými sídly s méně než deseti tisíci obyvateli. Půda je většinou využívána k zemědělství, lesnictví a k ochraně krajiny a přírody.

„Český venkov byl formován v dlouhém staletí trvajícím vývoji a postupně se přeměňoval od původní dominantní zemědělské funkce k současné mnohem větší variabilitě funkcí“ (Perlín, [online]).

Venkovský prostor musí mít tři hlavní znaky:

- ❖ nízkou hustotu obyvatelstva – 150 osob na km² (Vaishar a kol., 2011) a menší sídla od sebe vzdálená,
- ❖ využití půdy – zemědělství, lesnictví, reprodukce biologických rezerv a udržitelnost rostlinstva i živočišstva,
- ❖ rodinnou strukturu společnosti žijící v rodinných domcích, ovlivněnou tradicemi obce a kraje,
- ❖ stabilitu obyvatelstva venkovského prostoru.

3.2.3 Cíle a přínosy venkovského cestovního ruchu

Hlavním cílem venkovské turistiky je nabídka strávit dovolenou v přírodě, ve zdravém prostředí, odpočinout si od městského ruchu, návrat k venkovské lidové architektuře, kultuře a řemeslným tradicím.

Mezi přínosy patří využití venkovské krajiny, vytvoření nových pracovních míst, dále rozvoj a obnova obcí z příjmů z venkovské turistiky nebo například zhodnocení zemědělských produktů jako možnost stravy pro návštěvníky (Schneider, Fialová, Vyskot, 2009).

3.3 Rozdělení venkovského cestovního ruchu

Kolektiv Katedry cestovního ruchu VŠE v Praze (2007) charakterizuje jednotlivé formy venkovského cestovního ruchu jako šetrné, neškodící životnímu prostředí a přispívající k trvale udržitelnému rozvoji venkovské krajiny.

3.3.1 Agroturistika

Moravec a Novotný ji charakterizují jako formu cestovního ruchu uskutečňující se na hospodářských statcích nebo v blízkosti těchto objektů.

Kolektiv autorů VŠE v Praze (2007) charakterizuje agroturistiku jako přímý vztah účastníků cestovního ruchu se zemědělstvím a životem na statku. Dále autoři uvádí, že agroturistika: *„Je provozována podnikateli v zemědělské prvovýrobě a slouží jim jako hlavní nebo další zdroj k udržení nebo rozšíření hlavního podnikatelského programu, tj. výroby zemědělských produktů (rostlinných nebo živočišných).“*

Schneider, Fialová a Vyskot (2009) uvádí, že tato forma venkovské turistiky je dokonalým typem, jak strávit dovolenou s dětmi.

Agroturistika má tři hlavní typy:

- ❖ Gastronomický (Labužnický) – základem jsou regionální potravinářské výrobky přímo od zpracovatele. Prodej těchto produktů tvoří hlavní příjmy zemědělce, které může obohatit poskytnutím dalších služeb, jako je například ubytování (Schneider, Fialová a Vyskot, 2009). Důležitým faktorem je stálý odbyt pro restaurace, vlastní hosty a jiné odběratele (Mikule, 2013 [online]).
- ❖ Dovolená na statku - *„Minimálně pětidenní pobyt, který obsahuje naprogramovaný kontakt se statkářskou rodinou pomocí částečné integrace do rodiny statkáře, přičemž zemědělský podnik představuje pro statkáře hlavní výdělečnou činnost“* (Schneider, Fialová a Vyskot, 2009). Stimulem je seznámení se životem na statku.

Negativem této formy agroturistiky je sezónnost, kdy rodinné farmy neumí nabídnout v zimním období program, který by přilákal turisty a dále nepřiměřené zatížení žen – farmářek (Schneider, Fialová a Vyskot, 2009).

- ❖ Skandinávský typ – ubytování v soukromí – Mikule (2013 [online]) charakterizuje tento typ agroturistiky jako pronajímání venkovského ubytování s malou nabídkou doplňkových služeb nebo zcela bez poskytnutí služeb. Schneider, Fialová a Vyskot (2009) uvádí, že skandinávský typ agroturistiky je využíván turisty, kteří hledají levné ubytování pouze na přespávání. Z takového bydlení klienti uskutečňují výlety do blízkého i vzdáleného okolí.

3.3.2 Ekoagroturistika

Jde o formu venkovského cestovního ruchu, který se uskutečňuje na ekologicky hospodařících statcích. Hospodářská zvířata jsou zde chována způsobem welfare. V dnešní době, díky zvýšené pozornosti na ochranu životního prostředí a zájmu o zdravý životní styl, se idea ekoagroturistiky rozšiřuje do většího podvědomí populace a lidé o ni mají zájem. „*U nás je hojně využívaná zejména turisty z Nizozemí, kterým v přelidněné zemi bez kopců a hor chybí nepoškozená příroda a tradiční venkov*“ (PEF Mendelovy univerzity v Brně [online]). Zemědělci produkují tzv. biopotraviny, což jsou výrobky podléhající přísným kontrolám, používající ochrannou známku BIO (Kolektiv autorů VŠE v Praze, 2007).

3.3.3 Ekoturistika

Houšek (2014) uvádí, že ekoturistika se zaměřuje na poznávání přírody, přírodních rezervací, chráněných krajinných oblastí a národních parků. Ekoturistika je velmi šetrná a trvale udržitelná forma cestovního ruchu. Do budoucnosti tento typ venkovské turistiky má obrovský potenciál (Schneider, Fialová a Vyskot, 2009).

„Desatero pravidel ekoturistiky

- *získejte co nejpodrobnější informace,*
- *odneste si pouze fotografie a zanechejte pouze své šlápoty,*
- *utrácejte peníze v místních komunitách,*
- *chraňte přírodní zdroje,*
- *chodte co nejvíce pěšky,*
- *zůstávejte na vymezené trase,*
- *seznamte se s místní kulturou,*
- *používejte co nejméně znečišťující způsob dopravy,*

- *kompenzujte emise při svých cestách,*
- *jezte lokální produkty.*“ (Mikule, 2013 [online]).

3.3.4 Vesnická turistika

Podle Moravce a Novotného (2007) je vesnická turistika takový typ venkovského cestovního ruchu, jehož aktivity jsou velmi úzce spojeny s přírodou, krajinou a venkovským prostorem. Vesnická turistika využívá zajímavostí konkrétního místa, který turista navštíví. Pozitivem u vesnické turistiky je to, že díky decentralizaci bydlení pro klienty se zamezuje špatným dopadům na životní prostředí oproti uspořádané turistice. Mikule uvádí, že *„k ubytování jsou využívána komerční ubytovací zařízení, rekreační chalupy i ubytování v soukromí“* (2013 [online]).

3.3.5 Vinařství a venkovský cestovní ruch

Česká republika se dělí na dvě vinařské oblasti – Čechy a Morava. V Čechách se nachází dvě vinařské podoblasti – Mělnická a Litoměřická, které zabírají dohromady cca 800 ha vinic (Kraus, Foffová, 2007). Vinařská oblast Morava má celkem čtyři podoblasti – Znojemskou, Mikulovskou, Velkopavlovickou a Slováckou. *„Vinařská oblast Morava zahrnuje 16 821 hektarů vinohradů, což je 96 % ploch registrovaných vinic v rámci celé České republiky* (Obůrková, 2015). Podle Páskové a Zelenky (2002) je vinařský cestovní ruch forma cestovního ruchu, jejíž účastníci mají zájem poznávat způsoby pěstování révy vinné a samostatné výroby vína ve vinařských oblastech. Seznamování s vínem je doprovázeno většinou degustací vín za přítomnosti vinaře nebo sommeliéra. Návštěvníci nahlédnou do vinných sklípků, vinoték a vináren, kde mohou vinaře podpořit zakoupením jejich produktů.

Propagací tohoto typu cestovního ruchu jsou například moravské vinné stezky, které jsou zmíněny níže v textu. Šlégl (2006) ve své diplomové práci uvádí, že vinařský cestovních ruch tu byl již před rokem 1989, kdy bylo velmi oblíbenou aktivitou organizovat skupinové zájezdy do vinných sklepů na jižní Moravě.

3.3.6 Cykloturistika

„Představuje aktivní cestování zaměřené na poznávání přírodních a kulturně – historických zajímavostí určité oblasti na kole, které je upravené (trekingové nebo horské kolo)“ (Houšek, 2014).

Podle kolektivu autorů VŠE (2007) klienti cykloturistiky využívají kombinovanou dopravu vlaku a jízdy na kole. Pro druh tohoto venkovského cestovního ruchu je potřeba poskytování zvláštních služeb cyklistům, jako je servis kola, půjčení náradí atd. Cyklistika musí být také dotována vytvářením dalších cyklotras a cyklostezek.

Cyklotrasa

Cesta pro cykloturistiku. Jedná se o silnice II. a III. třídy, dále účelové (polní) i místní komunikace včetně lesních cest. Cyklotrasa je vyznačena zvláštní značkou.

Cyklostezka

Vybudovaná cesta pro cykloturistiku i pro pěší turistiku. Většinou je separovaná od frekventovaných silničních komunikací (Kolektiv autorů VŠE v Praze, 2007).

Greenways

V překladu zelené stezky „jsou trasy, komunikace nebo přírodní koridory využívané v souladu se svou ekologickou funkcí a potenciálem pro sport, turistiku a rekreaci“ (Nadace Partnerství, 2015 [online]).

Podle Nadace Partnerství (2015 [online]) vyzývají zelené stezky k zdravému životnímu stylu a k využití místních zdrojů.

Moravské vinařské stezky

Internetový portál Moravské vinařské stezky (2013 [online]) slibuje provedením krásnou krajinou mezi vinohrady a sklepními uličkami od Znojma až po slovácké Uherské Hradiště na kole. Cyklotrasy dlouhé přibližně 1200 km nabízejí poznání přírodních atraktivit jižní Moravy, ale i její historické a kulturní bohatství. Na trase je 280 vinařských obcí, které lákají na ochutnávky vín a živých tradic jako jsou například akce s názvem *Otevřené sklepy* nebo *Tour de burčák*.

Obůrková (2015) píše, že stezky jsou rozděleny podle vinařských podoblastí:

- ❖ Znojemská vinařská podoblast
 - znojemská vinařská stezka – nejdelší trasa 165 km,
- ❖ Mikulovská vinařská podoblast
 - mikulovská vinařská stezka – 84 km,
- ❖ Velkopavlovická vinařská podoblast
 - brněnská vinařská stezka – 130 km,
 - velkopavlovická vinařská stezka – 110 km,
- ❖ Slovácká vinařská podoblast
 - vinařská stezka Podlužím – 115 km,
 - mutěnická vinařská stezka – 65 km,
 - bzenecká vinařská stezka – 26 km,
 - strážnická vinařská stezka – 101 km,
 - kyjovská vinařská stezka – 85 km,
 - uherskohradištská vinařská stezka – 75 km.

3.3.7 Gastronomie a venkovský cestovní ruch

Synonymem pro tuto formu cestovního ruchu je gurmánský cestovní ruch, gastroturistika nebo gastronomický turismus. Pásková a Zelenka (2002) gurmánský cestovní ruch popisují jako typ cestovního ruchu, u kterého jsou turisté motivováni potěšením z konzumace, vytríbeného stolování, atmosféry v pohostinství a poznávání nových chutí v pokrmech nebo nápojích.

„Gastronomický cestovní ruch je považován za součást kulturního cestovního ruchu, neboť národní kuchyně tvoří významnou součást každé kultury“ (Kronďáková, 2012 [online]).

Gastroturistika je důležitým zdrojem pro rozvoj venkovských oblastí, mohou se tak prezentovat regionální speciality, které se stávají hlavním lákadlem pro návštěvníky. Výše zmíněné regionální speciality mohou být označeny Czech Specials, což je certifikační značka stejnojmenného projektu agentury CzechTourism, Asociace hotelů a restaurací a Asociace kuchařů a cukrářů České republiky. Tento projekt se snaží zvýšit

zájem o místní speciality a podporovat restaurace, aby kvalitní českou kuchyni nabídly svým klientům zajímavěji a moderněji.

3.4 Produkty venkovské turistiky

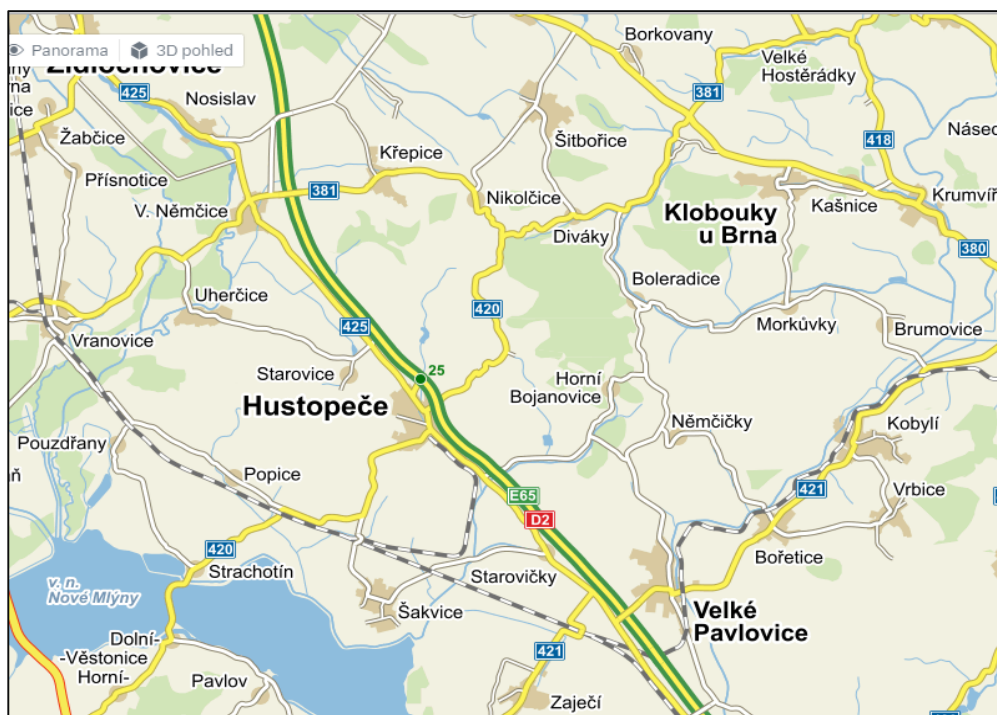
Venkovský cestovní ruch má několik produktů, kterými uspokojuje potřeby svých návštěvníků. Jedná se především o ubytování, které může být poskytnuto na farmě, statku, chalupě, chatě, v penzionu nebo v malém hotelu. Dále jde o stravování, které je zabezpečeno pouze z místních zdrojů (domácí uzené maso, sýry, víno, domácí limonády). Dalším produktem venkovské turistiky jsou doprovodné programy, jako je cykloturistika, houbaření, rybolov, jezdeckví aj. V neposlední řadě také venkovská turistika nabízí kulturněhistorické pamětihodnosti v krajině, muzea a přírodní zvláštnosti.

4 POPIS ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

4.1 Hustopečsko – prezentace obcí

Mikroregion Hustopečsko byl založen roku 2002 a sdružuje celkem 29 obcí v okrese Břeclav, se sídlem v Hustopečích. Svazek obcí Hustopečsko pojí historické, přírodní, zemědělské, technické, kulturní a folklórní elementy. Z historického hlediska tento mikroregion patří do oblasti nejstaršího osídlení, jehož struktura vznikala počátkem třináctého až patnáctého století (Graweb, Hustopečsko, 2007). Podle údajů z Českého statistického úřadu zde žije ke dni 31. 12. 2013, 36 988 obyvatel na rozloze 27 416 hektarů (2013, [online]).

Členskými obcemi jsou: Boleradice, Borkovany, Bořetice, Brumovice, Diváky, Horní Bojanovice, Kašnice, Hustopeče, Klobouky u Brna, Kobylí, Krumvíř, Křepice, Kurdějov, Morkůvky, Němčičky, Nikolčice, Popice, Pouzdřany, Starovice, Starovičky, Strachotín, Šakvice, Šitbořice, Uherčice, Velké Hostěrádky, Velké Němčice, Velké Pavlovice, Zaječí a Vrbice.

Mapa 1 Mikroregion Hustopečsko

Zdroj: Mapy.cz

- ❖ Boleradice – 869 obyvatel, podle archeologických nálezů slovanského pohřebiště z devátého století, patří Boleradice k nejstarším slovanským sídlištím na brněnském Kloboucku.
- ❖ Borkovany – 796 obyvatel, nejvýznamnějším prvkem tradic jsou Borkovanské kraslice, které jsou známé po celém světě, dostaly se například až do Bílého domu a moskevského Kremlu.
- ❖ Bořetice – 1305 obyvatel, nejproslulejším místem v Bořeticích jsou Kraví hory, což je malebná vesnička z 260 vinných sklípků. Roku 2000 byla zdejšími vinaři založena recesistická „Spolková svobodná republika Kraví hora“, díky které se zde rozvíjí nejen vinařský cestovní ruch.
- ❖ Brumovice – 929 obyvatel, narodil se zde zakladatel časopisu ČAS, přítel T. G. Masaryka, novinář a prozaik Dr. Jan Herben. Na jeho rodném domu je umístěna pamětní deska.
- ❖ Diváky – 519 obyvatel, od roku 1889 po dobu 35 let působil v místní škole spisovatel Alois Mrštík. Se svým bratrem Vilémem se knihou „Rok na Vsi“ zasloužil o zviditelnění obce. Architekt Dušan Jurkovič jim vytvořil pamětní desku, která je umístěna na budově obecního úřadu.
- ❖ Horní Bojanovice – 675 obyvatel, obec nabízí cykloturistům a turistům areál odpočinku a sportu tvořený lesoparkem a spoustou sportovišť, jako jsou například tenisové kurty, hřiště nebo koupaliště.
- ❖ Kašnice – 221 obyvatel, po druhé světové válce byla obec sloučena s městem Klobouky u Brna, ale na začátku roku 1990 se na žádost občanů osamostatnila.
- ❖ Hustopeče – 5 862 obyvatel, narodila se zde matka T. G. Masaryka. Hustopeče lákají na celou řadu kulturních, společenských i sportovních aktivit. K nejnavštěvovanějším akcím patří cykloputování Krajem André, Svatomartinské hody a nejvíce Burčákové slavnosti.
- ❖ Klobouky u Brna – 2 420 obyvatel, nejvyhledávanější turistickou atrakcí je Větrný mlýn a zajímavostí je, že v katastru města byla objevena silně mineralizovaná voda o teplotě 93 °C. Budoucí snahou města je zde vybudovat termální lázně.

- ❖ Kobylí – 2 086 obyvatel, zemědělský podnik Patria Kobylí, a. s. je největším producentem meruněk v České republice. V roce 2006 se Kobylí stalo Vesnicí roku Jihomoravského kraje (Graweb, Hustopečsko, 2007).
- ❖ Krumvíř – 1 158 obyvatel, hojně navštěvovanou kulturní atrakcí je folklórní festival „Kraj beze stínu“, součástí festivalu je Regionální kolo Soutěže o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku (Obec Krumvíř, [online]).
- ❖ Křepice – 1 322 obyvatel, v obci se nachází tzv. údolí kapliček. Ke kapli Svatého Cyrila a Metoděje konají věřící každým rokem pouť.
- ❖ Kurdějov – 431 obyvatel, jednou ze zajímavostí obce je opevněný kostel zasvěcený svatému Janu Křtiteli.
- ❖ Morkůvky – 451 obyvatel, lákadlem pro turisty je muzeum rodáka Morkůvek pilota druhé světové války „generála nebe“, Františka Peřiny, který získal mnoho československých, francouzských a britských vyznamenání.
- ❖ Němčičky – 642 obyvatel, obec je známá nejvíce díky svému víceúčelovému sportovnímu areálu s lyžařským svahem a vlekem.
- ❖ Nikolčice – 799 obyvatel, v Nikolčicích je krásná členitá krajina na kraji Ždánického lesa, která nabízí turistům vzácnou stepní a lesní flóru.
- ❖ Popice – 955 obyvatel, turistickou atraktivitou je každoroční soutěž v parkurovém skákání koní nazývaná „Ceny Pálavy“ (Graweb, Hustopečsko, 2007).
- ❖ Pouzdřany – 762 obyvatel, k obci náleží Pouzdřanská step, která je národní přírodní rezervací. Výjimečný biotop drnové stepi je domovem pro chráněné stepní živočichy a teplomilnou flóru jako je například kavyl vláskovitý nebo koniklec velkokvětý (Pouzdrány, 2007, [online]).
- ❖ Starovice – 887 obyvatel, zajímavostí pro turisty může být navštívení místního hostince, ve kterém natočil český režisér Dušan Klein film Svatba na bitevním poli, v hlavní roli s Bolkem Polívkou.

Obr. 1 Vinná ulička ve Starovicích, *vlastní fotografie*

- ❖ Starovičky – 845 obyvatel, návštěvníky obce může nadchnout nově postavená rozhledna, z níž lze vidět velkou část pálavských jezer s dominantou Pavlovských vrchů.
- ❖ Strachotín – 805 obyvatel, vyhledávanou atraktivitou pro turisty je „Sklepní“ jde o západní část obce u Strachotínského rybníku, kde se nachází přibližně 92 vinných sklepů, které lákají turisty k degustacím vína nebo místních pochoutek.

Obr. 2 Kemp ve Strachotíně, *vlastní fotografie*

- ❖ Šakvice – 1 359 obyvatel, obec je držitelem Zlaté stuhy za vítězství v soutěži Vesnice roku 2013 v Jihomoravském kraji. Šakvice leží v blízkosti břehu třetí novomlýnské nádrže, kde se nachází kemp Mars, který nabízí ubytování v chatkách nebo například vodní sporty.

Obr. 3 Šakvický kroj, *vlastní fotografie*

- ❖ Šitbořice – 1 940 obyvatel, zajímavostí Šitbořic je minerální voda Štengar s obsahem síry, která má léčivé účinky. Léčení kožních onemocnění a pohybového ústrojí probíhá v budově společenského domu.
- ❖ Uherčice – 1 021 obyvatel, od roku 1963 zde působí jezdecký oddíl, v jehož areálu se konají různé soutěže, ale nabízí i jezdeckou turistiku.
- ❖ Velké Hostěrádky – 495 obyvatel, rájem pro houbaře a cyklisty je Ždánický les, který se nachází nedaleko obce.
- ❖ Velké Němčice – 1 753 obyvatel, lákadlem pro turisty může být budova firmy Furch Instruments, která se zabývá výrobou hudebních nástrojů. Majitel firmy František Furch nástroje vyrábí v komplexu mlýna z šestnáctého století, který nechal plně zrekonstruovat. Od roku 2011 se kromě výroby nástrojů, uskutečňují ve dvoře mlýna různé společenské akce včetně exkurzí v továrně. Díky zajímavému a krásnému prostoru jsou události konané zde vždy výjimečné (Furch [online]).

Obr. 4 Furch Instruments, *vlastní fotografie*

- ❖ Velké Pavlovice – 3 094 obyvatel, město se snaží udržet místní tradice živé a nabízí hojný kulturní program. Mezi nejatraktivnější místa můžeme zařadit nově vybudovanou sklepní ulici Pod Starou Horou, která je tvořena patnácti netradičními vinnými sklepy, zajímavými nevšední architekturou. Místní obyvatelé je pojmenovaly „opilé sklepy“ (Bártová, 2013 [online]).
- ❖ Zaječí – 1 452 obyvatel, nejvíce navštěvovaným místem v Zaječí je nepochybně vinařství u Kapličky, které je známé z filmu nebo televizního seriálu, tento rodinný podnik nabízí kulturní, gastronomickou, sportovní i vinařskou turistiku. Dále příjemné ubytování s ochotným personálem. Obrovským bonusem je lokalita pozemku, která nabízí nádherný výhled na krajinu.
- ❖ Vrbice – 1 127 obyvatel, dominantou obce jsou krásné kamenné sklípky v sedmi patrech vykopaných nad sebou.

Obr. 5 Vrbické vinné sklepy, *vlastní fotografie*

4.1.1 Geografie

„Ráz krajiny oblasti mikroregionu tvoří mírně zvlněná pahorkatina pokryta poli, lesy, sady a vinicemi“ (Graweb, Hustopečsko, 2007). Mikroregion se nachází na území Dyjskosvrateckého úvalu v oblasti Novomlýnských nádrží a jižního okraje Ždánického lesa. Scenérie se charakterizuje pestrou členitostí využívanou ze 78 % na zemědělství, 7 % lesnictví, 4 % vodní plochy a 11 % zástavba a ostatní plochy.

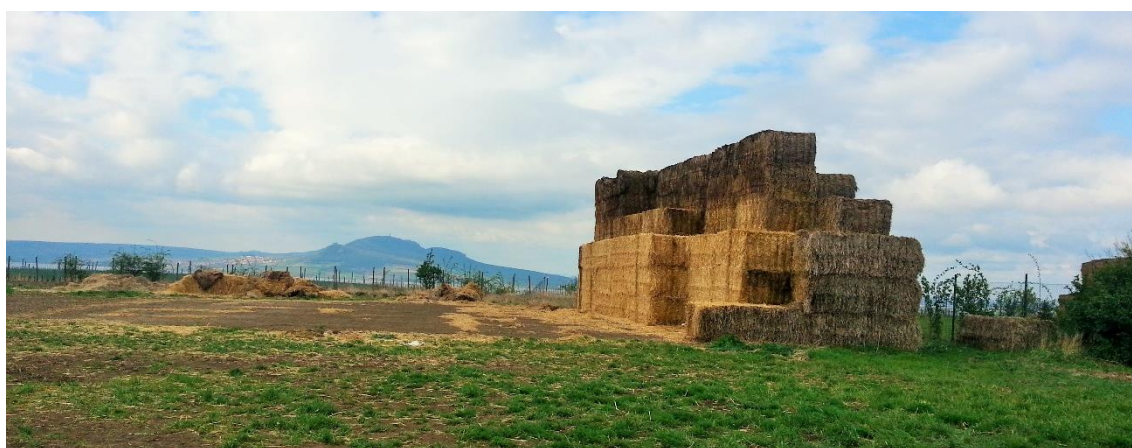
Nejvýše položenou obcí je Vrbice s výškou 288 m n. m. Výraznější členitost mají obce Strachotín v nadmořské výšce 171 metrů a Němčičky ležící ve výšce 272 m n. m. Jižní část mikroregionu má rovinnější charakter s nadmořskou výškou 170 – 200 m, v této oblasti převažují zemědělské a vodní plochy. Území severní části Hustopečska je vyznačováno nadmořskou výškou 206 metrů u obce Bořetice po „Přední kout“, což je nejvyšší vrchol tohoto mikroregionu. Zde převažují zemědělské plochy ve svazích a lesní plochy s listnatými i smíšenými dřevinami (Mikroregion Hustopečsko, 2014 [online]).

4.1.2 Přírodní podmínky

Mikroregion Hustopečsko leží podle Quitta v klimatické oblasti T4. Ze zemědělského hlediska se jedná o kukuřičnou výrobní oblast, pro kterou je charakteristický rovný až mírně zvlněný reliéf terénu do nadmořské výšky dvě stě padesát metrů nad mořem. Klimatický region je velmi teplý až suchý. Průměrné roční teploty jsou devět až deset stupňů Celsia. Úhrn dešťových srážek se pohybuje v rozmezí 500 až 600 mm, Hustopečsko je nejsušší oblastí České republiky. Převládají zde černozemní, lužní, nivní a drnové půdní typy. Zrnitostní složení půd je hlinité a hlinitopísčité. Hlavními zemědělskými plodinami jsou ozimá pšenice, jarní ječmen, cukrovka, slunečnice, kukuřice na zrno i na siláž, dále vajtěška, teplomilné ovoce a zelenina včetně vinné révy (Čerba, 2004 [online]).

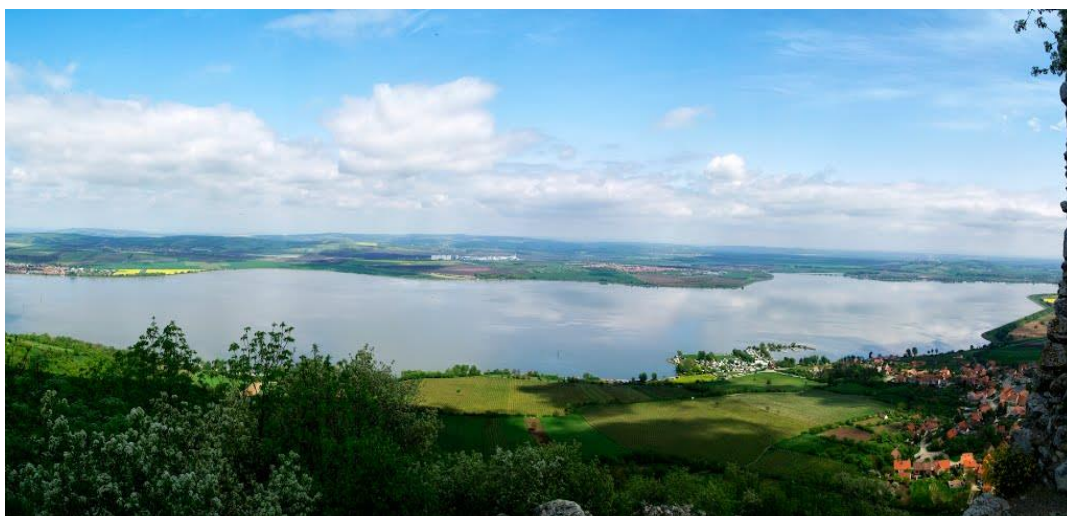
POČET LETNÍCH DNŮ	60 - 70
POČET DNŮ S TEPLOTOU $\leq 10^{\circ}\text{C}$	170 - 180
POČET MRAZOVÝCH DNŮ	100 - 110
POČET LEDOVÝCH DNŮ	30 - 40
PRŮMĚRNÁ TEPLOTA VZDUCHU V LEDNU	-2 až - 3 $^{\circ}\text{C}$
PRŮMĚRNÁ TEPLOTA VZDUCHU V ČERVENCI	19 – 20 $^{\circ}\text{C}$
PRŮMĚRNÁ TEPLOTA VZDUCHU V DUBNU	9 – 10 $^{\circ}\text{C}$
PRŮMĚRNÁ TEPLOTA VZDUCHU V ŘÍJNU	9 – 10 $^{\circ}\text{C}$
POČET DNŮ SE SRÁŽKAMI ≤ 1 MM	80 – 90
POČET DNŮ SE SNĚHOVOU POKRÝVKOU	40 – 50
SRÁŽKOVÝ ÚHRN VE VEGETAČNÍM OBDOBÍ (MM)	300 – 350
SRÁŽKOVÝ ÚHRN V ZIMNÍM OBDOBÍ (MM)	200 – 300
POČET JASNÝCH DNŮ	50 – 60
POČET ZAMRAČENÝCH DNŮ	110 – 120

Tab. 1 Charakteristika klimatické oblasti T4 v České republice dle Quitta (Quitt, 1971)

Obr. 6 Pohled na Pálavu nad obcí Starovice, *vlastní fotografie*

Hustopečsko, jak už jsem výše zmiňovala, spadá do okresu Břeclav, ve kterém protékají řeky Dyje, Morava, Jihlava a Svatka. Nejpodstatnějším vodním tokem, který se v oblasti Hustopečska nachází, je řeka Svatka, která patří do povodí řeky Moravy. Svatka pramení ve Žďárských vrších a vlévá se do Věstonické nádrže. Dalšími toky na tomto území jsou řeky Štinkovka, Trkmanka a Kyjovka. Štinkovka pramení u Nikolčic a u obce Šakvice se vlévá do dolní nádrže vodního díla Nové Mlýny. Vodní nádrž Nové Mlýny kromě protipovodňové ochrany, plní funkci jako zásobárna vody pro zemědělce, dále je útočištěm pro vzácné druhy vodních organismů a v neposlední řadě se využívá pro chov ryb a k rekreaci. Veškeré vodstvo tohoto území spadá do úmoří Černého moře. V mikroregionu se mimo jiné nacházejí i rybníky, mezi největší patří Balaton, ležící v katastrálním území obce Brumovice, dále rybník Boleradický, Borkovanský, Kurdějovský, Pouzdřanský, Strachotínský, Dvorský na území Šitbořic, také Zadní a Přední rybník patří do katastru města Hustopeče. Rybníky se nejčastěji využívají ke sportovnímu rybolovu a některé z nich k rekreaci.

Obr. 7 Vodní nádrž Nové mlýny

Zdroj: Panoramio.com - foto M. Losmanová

V popisovaném území se vyskytují i zdroje přírodních minerálních vod:

- ❖ Šitbořice – sirovodíková voda Štengar,
- ❖ Krumvíř, Zaječí – síranové sodno – hořečnaté vody,
- ❖ Klobouky – jodobromová voda.

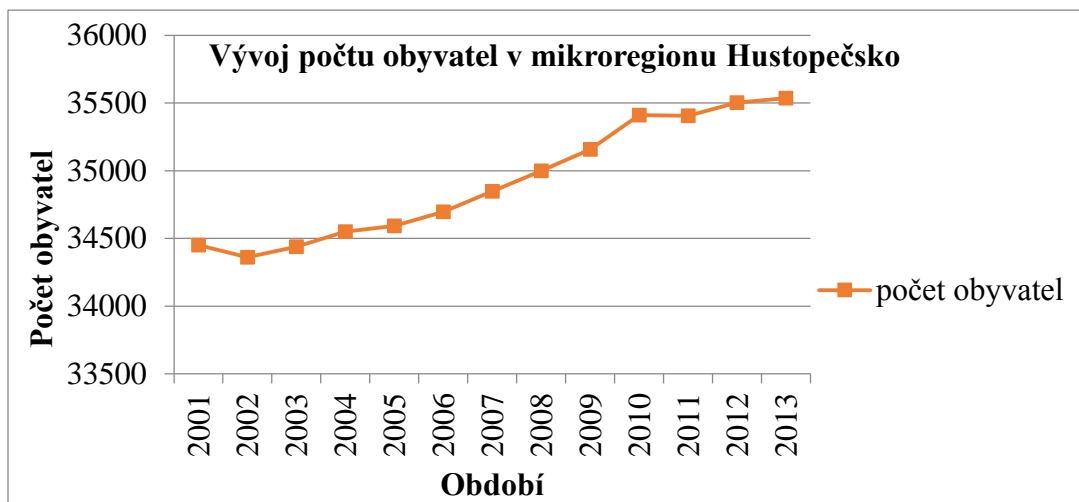
Mikroregion pokrývají kromě trvale travních porostů a polí, také lesy, a to hlavně bukové, dubové, habrové a lužní. Zástupci fauny v lesích jsou mufloni, daňci a kozy bezoárové, avšak kozy a mufloni narušovali zdejší flóru a byli umístěni pouze do obor. Z ptactva se v lesích zejména vyskytuje výr velký, poštolka obecná nebo rorýs obecný (Brůčková, 2007).

V hustopečském bioregionu bylo vyhlášeno mnoho chráněných území s úmyslem chránit přírodu. Řadí se mezi ně například:

- ❖ Národní přírodní rezervace Pouzdřanská step – Kolby má rozlohu necelých 48 ha. Nachází se přibližně kilometr od obce Pouzdřany a chrání hlavně stepní vegetaci. Vyskytuje se zde například pelyněk Pančicův, hlaváček jarní či kosatec nízký. Z fauny střevlík uherský.
- ❖ Přírodní rezervace Zázmoníky se rozkládá na rozloze 4,85 hektarů nedaleko obce Bořetice. Jsou zde k nalezení vzácné druhy rostlin a hmyzu.
- ❖ Věstonická nádrž je ornitologickou rezervací s rozlohou 1 016 hektarů. Rezervace se rozprostírá na prostřední nádrži vodního díla Nové mlýny, na které jsou vytvořeny ostrůvky, sloužící jako stanoviště pro významné ptactvo, například pro racka černohlavého nebo rybáka obecného.
- ❖ Chráněná krajinná oblast Pálava spadá pod ochranu UNESCO jako biosférická rezervace, rovněž je chráněna v rámci evropského systému Natura 2000. Na Pálavě lze vidět nejvzácnější příklady stepí, lesostepí a teplomilných doubrav.

Pod názvem Natura 2000 jsou v okolí města Hustopečí další chráněná území a to Kamenný vrch u Kurdějova, chránící stanoviště stepních trávníků a malé plochy dubohabrových lesů dále Přední kout, jedná o lesní komplex s výměrou 693 hektarů, v této oblasti se nachází i přírodní rezervace Roviny. Posledním územím spadajícím pod Naturu 2000 jsou Přední kopaniny, ochraňující také stepní trávníky (Kleinová, 2015)

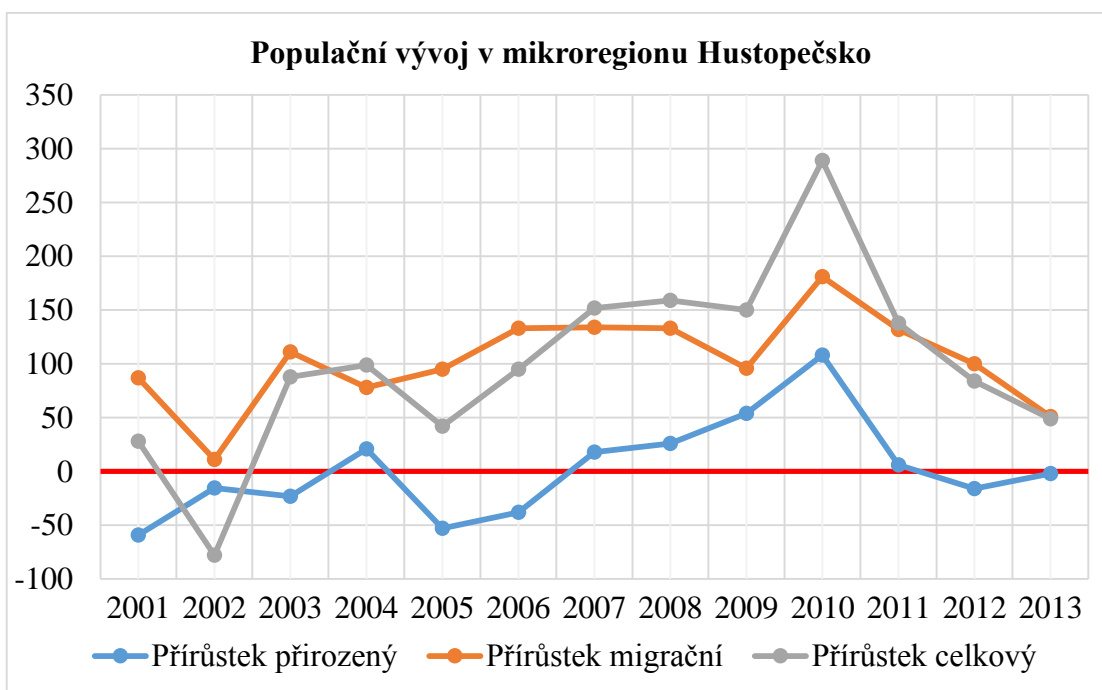
4.1.3 Obyvatelstvo

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v mikroregionu

Zdroj: data ČSÚ, vlastní úprava

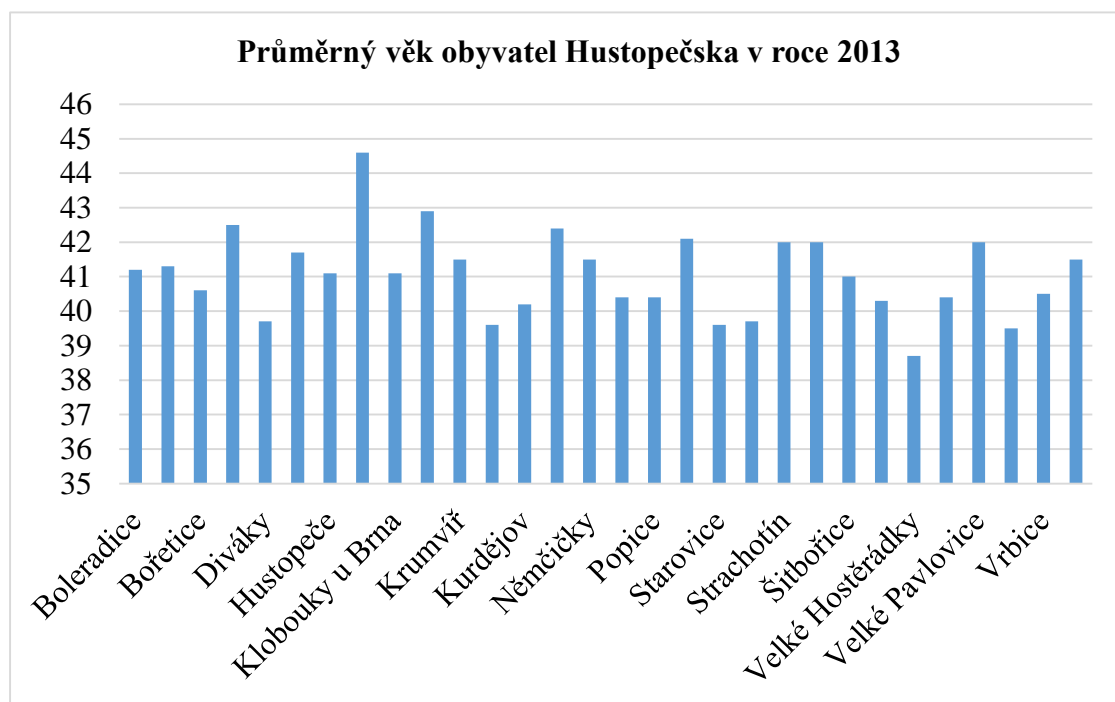
Počet obyvatel mikroregionu od roku 2001, s výjimkou roku 2002 a 2011, postupně mírně narůstá, celkově za 13 let vzrostl o 1 124 obyvatel.

Graf 2 Populační vývoj v mikroregionu Hustopečsko

Zdroj: data ČSÚ, vlastní úprava

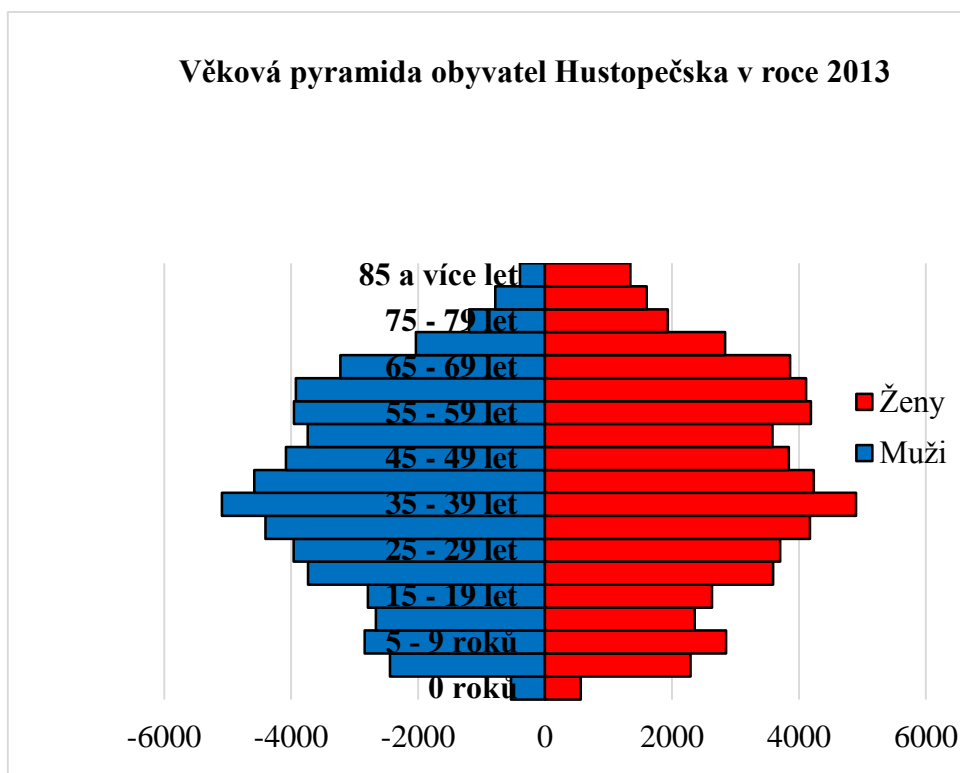
Z grafu lze vidět, že vývoj přirozeného přírůstku od roku 2001 do roku 2013 je nestálý. V letech 2001–2003 a 2005–2006, 2012–2013 byl přirozený přírůstek záporný. Největší pokles přirozeného přírůstku byl v roce 2001, jeho hodnota klesla na –59 osob. Na sledovaném území dosáhl přirozený přírůstek svého maxima v roce 2010, kdy se narodilo o 108 osob více, než zemřelo. Přírůstek migrační je po celé sledované období kladný – v každém roce se do mikroregionu přistěhovalo více osob, než se z něj vystěhovalo. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2010, kdy migrační přírůstek činil 181 osob, naopak nejnižší hodnoty byly v roce 2002, a to pouze 11 osob. Migrační pohyb obyvatel na Hustopečsku je dán zájmem lidí stěhovat se z měst na venkov. V případě Hustopečska hraje velkou roli dobrá dopravní dostupnost do velkých měst, především Brna a Břeclavi.

Graf 3 Průměrný věk obyvatel v mikroregionu Hustopečsko

Zdroj: data ČSÚ, vlastní úprava

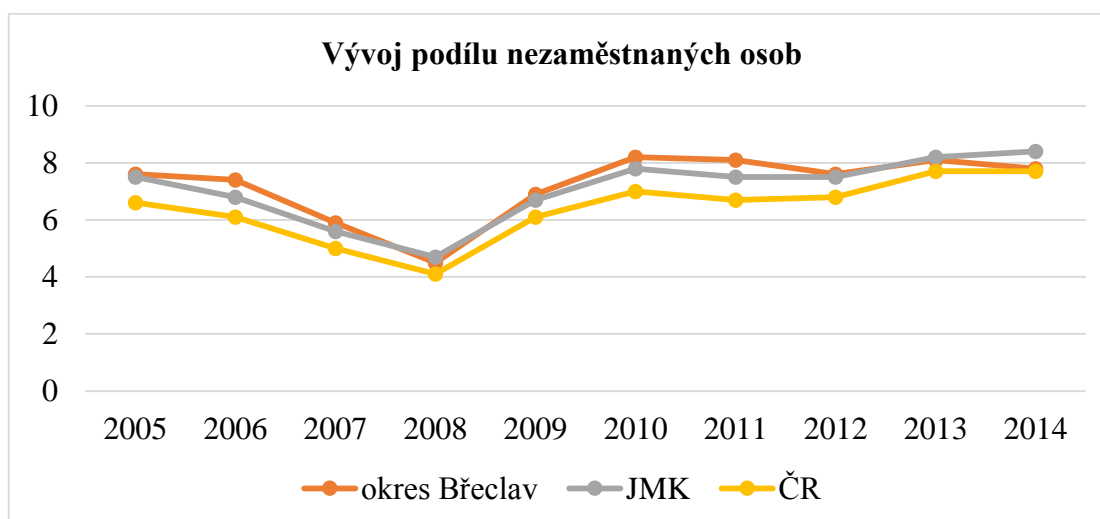
Na tomto grafu lze vidět průměrný věk obyvatel žen i mužů v mikroregionu Hustopečsko za rok 2013. Oproti ostatním rokům průměrný věk mírně narůstá. Nejvyšší průměrný věk je v obci Kašnice, a to 44,6 let.

Graf 4 Věková pyramida obyvatel mikroregionu Hustopečsko za rok 2013

Zdroj: data ČSÚ, vlastní úprava

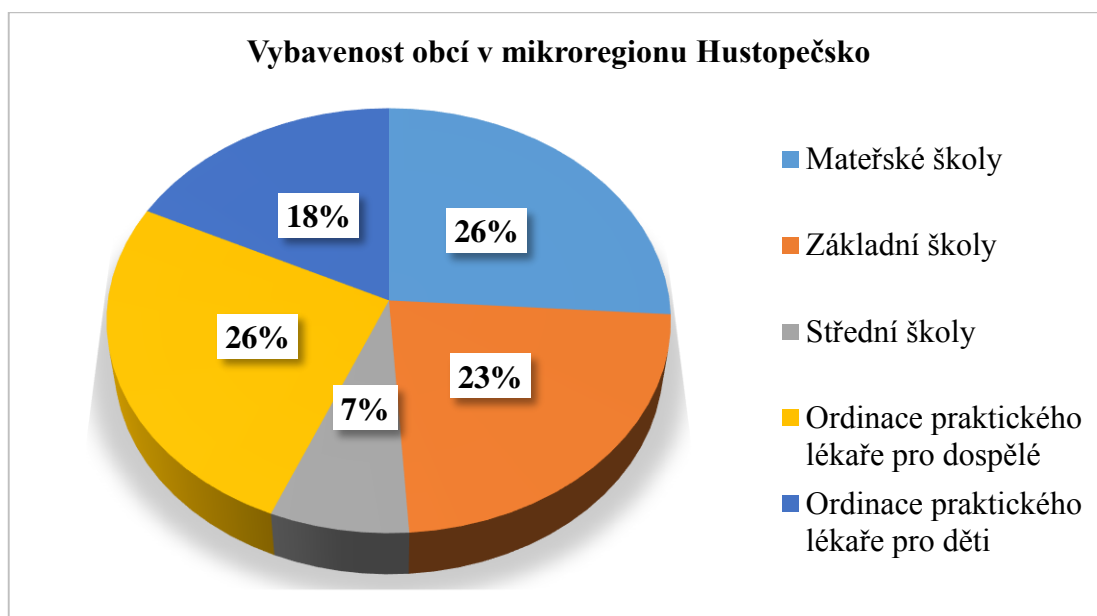
Věková pyramida obyvatel mikroregionu Hustopečsko se zřetelně rozšiřuje kolem věku 35–40 let, poté se zužuje. Jasný úbytek obyvatel je vidět od hodnoty 65 roku, a to hlavně u mužů.

Graf 5 Vývoj podílu nezaměstnaných osob v ČR, JMK a okrese Břeclav

Zdroj: data Mpsv, vlastní úprava

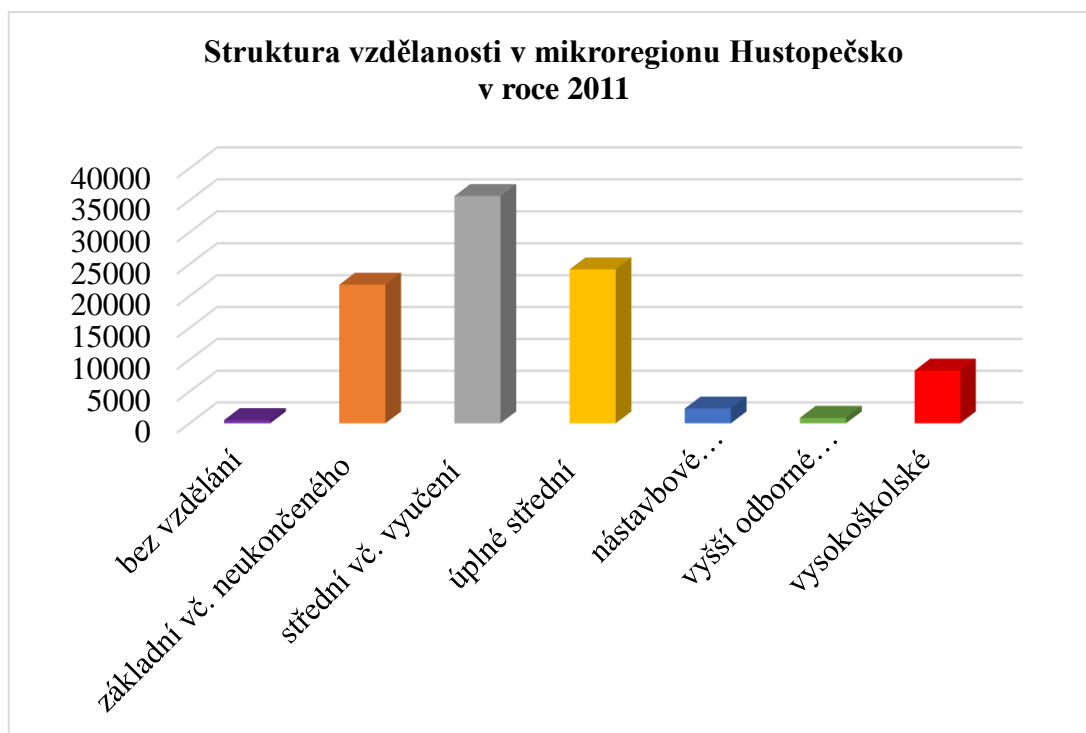
V grafu je znázorněn vývoj podílu nezaměstnaných osob ve věku 15 - 64 na úrovni celostátní, krajské a okresní. Z grafu je patrné, že podíl nezaměstnaných osob ve sledovaných územích má shodnou vývojovou tendenci. V letech 2005–2008 v souvislosti s příznivým ekonomickým vývojem doprovázeným nárůstem počtu pracovních míst, měl podíl nezaměstnaných osob klesající trend. Naopak v letech 2009 – 2014 podíl vzrostl. Důvodem byla světová hospodářská krize a snižování stavu zaměstnanců ve firmách. Nesmíme opomenout, že pro celý břeclavský okres, ve kterém leží i mikroregion Hustopečsko jsou typické sezónní práce, hlavně ve stavebnictví a zemědělství, které mají vliv na vývoj nezaměstnanosti.

Graf 6 Vybavenost obcí v mikroregionu Hustopečsko

Zdroj: data RIS, vlastní úprava

Vybavení mikroregionu školskými zařízení do úrovně základních škol je vyhovující. Téměř ve všech obcích se nachází většinou první stupeň základní školy. První i druhý stupeň základní školy je v provozu v osmi obcích mikroregionu. Gymnázia jsou v Hustopečích, Kloboukách u Brna a Velkých Pavlovicích. Střední odborné školy se nachází v Kloboukách u Brna a v Hustopečích, kde je zároveň i střední odborné učiliště. Hlavním centrem zdravotních služeb a péče je město Hustopeče, zde je situována většina zdravotnických zařízení včetně nemocnice.

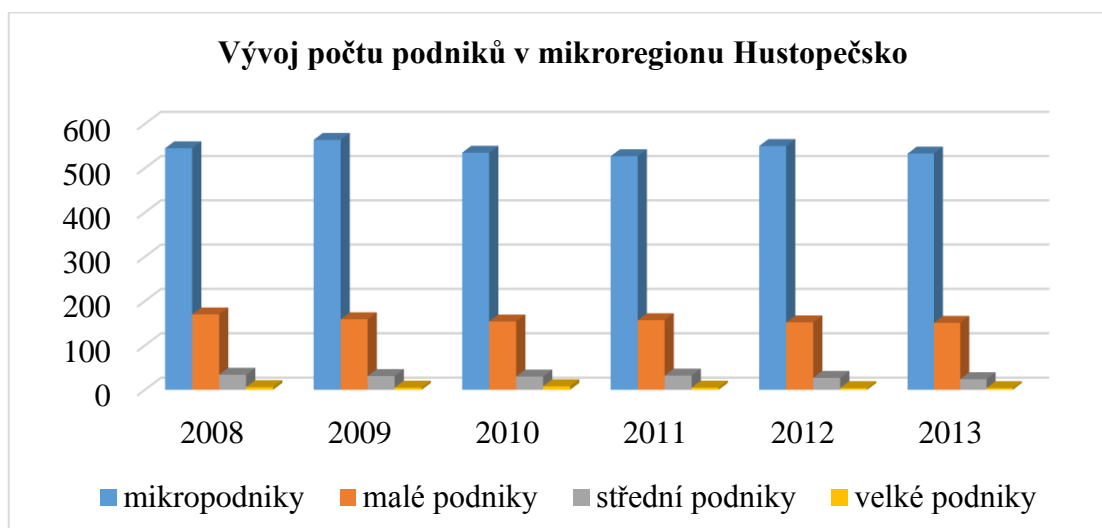

Graf 7 Struktura vzdělanosti za rok 2011 v mikroregionu Hustopečsko

Zdroj: data SLDB, vlastní úprava

Vzdělanostní struktura z posledních výsledků Sčítání lidu, domů a bytů nám ukazuje, že ve sledovaném území převažují obyvatelé, kteří jsou vyučení v oboru.

4.1.4 Ekonomické aktivity

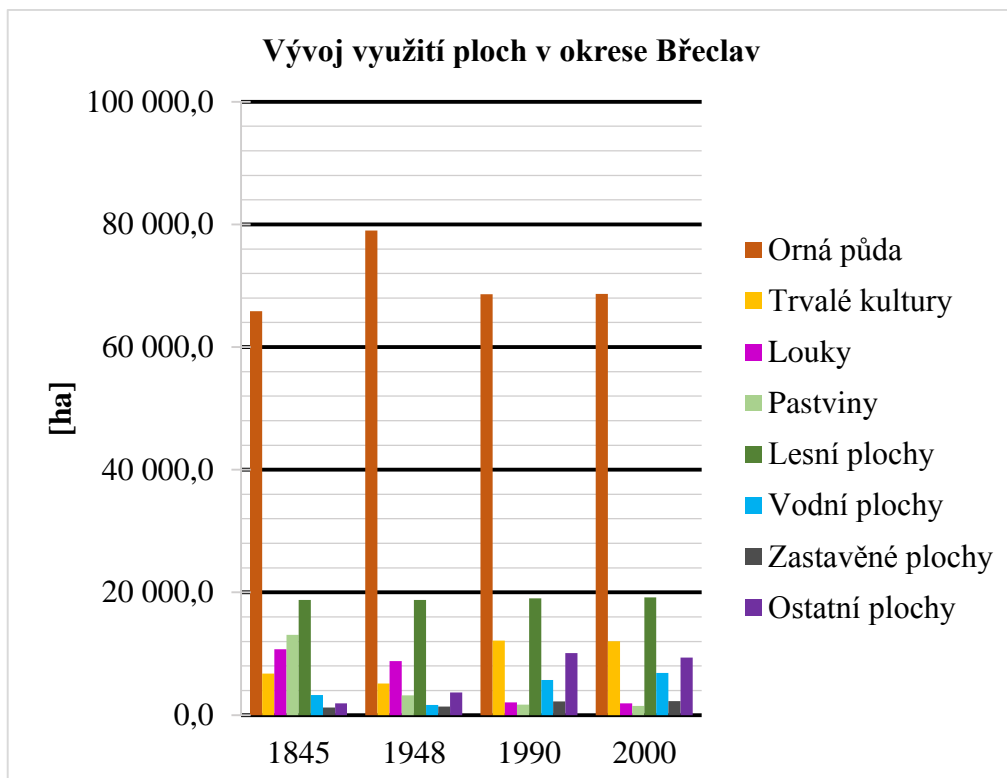
Graf 8 Vývoj počtů podniků v mikroregionu Hustopečsko

Zdroj: data RIS, vlastní úprava

Stěžejním průmyslovým centrem v mikroregionu jsou Hustopeče, kde se vyskytuje většina velkých firem, jako je AGROTEC, a.s. nebo Flaga, s.r.o. V ostatních obcích popisovaného území se nachází zejména menší podniky a mikropodniky včetně živnostníků. Nejvýznačnější společnosti se soustřeďují kolem obcí podél dálnice D2. Strojírenství se věnuje podnik Norma Czech, s.r.o. Hustopeče a Alvey Manex, a.s. Bořetice. Dále v Hustopečích sídlí firma SIGNUM, spol. s.r.o. a Westfalia Metal, s.r.o., zabývající se kovo zpracujícím průmyslem. Potravinářský průmysl je zastoupen Velkopavlovickými drubežářskými závody, a. s. Oděvní průmysl provádí firma Berendsen Textil Servis, s.r.o. ve Velkých Pavlovicích (Pálka, Zich, 2014[online]).

Obr. 8 Logo Agrotec v Hustopečích, *vlastní fotografie*

Graf 9 Vývoj využití ploch v okrese Břeclav

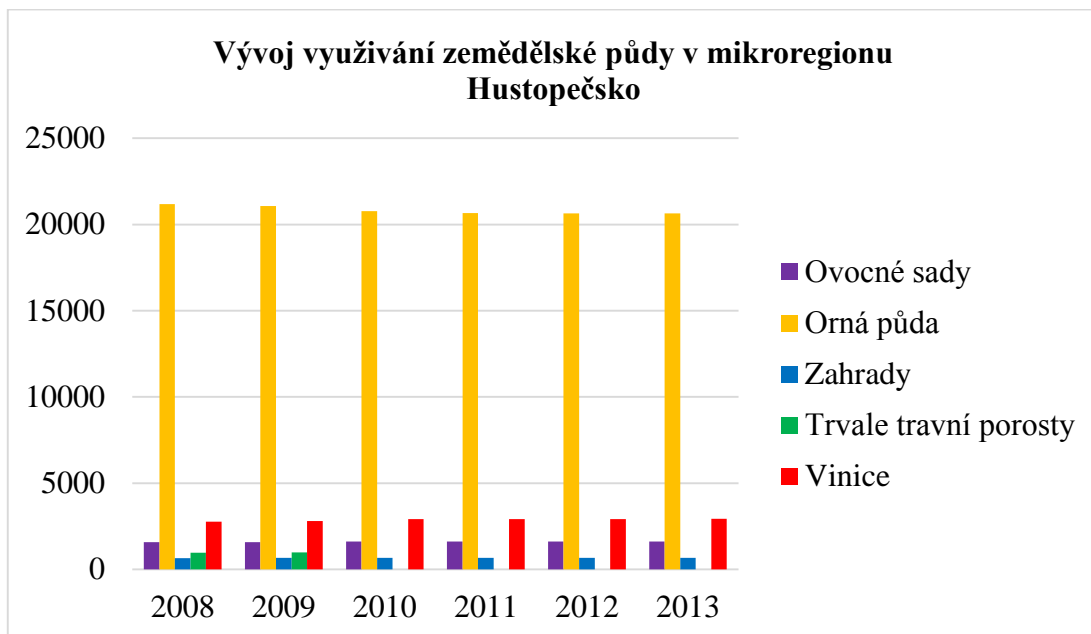
Zdroj: *data LUCC Czechia*, vlastní úprava

V grafu 9 lze vidět, jak se vyvíjelo využívání území Břeclavského kraje v jednotlivých kategoriích v letech 1845, 1948, 1990 a 2000. Hodnota celkových ploch za sledované roky je v grafu vynechána, protože se po všechny roky pohybuje okolo hodnoty 121 700 ha.

Rok 1845 popisuje strukturu území počátkem industrializačního procesu v Českých zemích, kdy nejvyšší zastoupení měla orná půda s hodnotou 65 868 ha, dále graf ukazuje největší hodnotu pastvin, které dosáhly přes 13 000 ha oproti ostatním rokům.

Rok 1948 a 1990 charakterizuje období, kdy došlo k podstatným politickoekonomickým změnám. Tyto dva časové horizonty představují počátek a konec totalitního režimu v České republice. V roce 1948 je zaznamenán nejprogressivnější nárůst orné půdy s hodnotou 79 009,6 ha. Oproti tomu, rok 1990 ukazuje, jak její hodnota silně понížila o více jak 10 000 ha. Taktéž lze z grafu vyčíst, že v roce 1948 nastal velký pokles u kategorií pastvin a luk, které mají i v ostatních letech klesající trend. V roce 1990 je nárůst trvalých kultur, do kterých se řadí vinice, ovocné sady a zahrady včetně chmelnic. Také je vidět stoupající trend ostatních ploch.

Rok 2000 ukazuje na hodnoty od uplynutí deseti let komunistické nadvlády, kdy se významně měnily požadavky na funkci krajiny. V tomto roce hodnoty kopírují hodnoty roku 1990.

Graf 10 Využití zemědělské půdy v mikroregionu Hustopečsko

Zdroj: data ČSÚ, vlastní úprava

Pro obce v mikroregionu je zemědělství důležitou součástí ekonomiky. Z grafů lze vyčíst, že mikroregion Hustopečsko, jako oblast s vynikajícími podmínkami pro zemědělskou produkci, vykazuje vysoký podíl zemědělské půdy. Největší zastoupení má tedy orná půda, dále neopomenutelné jsou vinice, které na ploše řešeného území zaujímají 8,4 % zemědělské půdy. Podíl ovocných sadů je největší v katastru obcí Horní Bojanovice s 16,1 % a v Popicích s 14,8 %, hojně se zde pěstují meruňky a broskve. V současnosti se mikroregion zaměřuje hlavně na rostlinnou výrobu, v níž hrají hlavní roli pšenice, ječmen a kukuřice na zrno. Trvale travní porosty spolu se zahradami zabírají kolem 5 % zemědělské půdy. Hustopečsko se řadí k mírně zalesněným oblastem s 8 % a celková výměra vodních ploch zaujímá 3 % v mikroregionu. Zastavěné plochy se podílí 2 % na rozloze a ostatní plochy, kam se řadí například silnice, dálnice, hřbitovy nebo sportoviště, zabírají v řešené oblasti 8 % plochy.

Obr. 9 ZEMOS a.s. ve Velkých Němčicích, *vlastní fotografie*

Mikroregion charakterizuje vinohradnictví a vinařství. Pěstováním révy vinné a výrobou vína se na Hustopečsku zabývají velkopěstitelé a v nezanedbatelné míře i menší vinaři. Šestnáct obcí z mikroregionu patří do první stovky největších vinařských obcí České republiky. Vína zde produkují celorepublikově významní zpracovatelé, například VINIUM, a.s., Pavlovín, spol. s r.o. a Vinařství Baloun ve Velkých Pavlovicích, dále PATRIA Kobyly, a.s. nebo Vinařství Zaječí, s.r.o. Ve Velkých Pavlovicích se nachází také Šlechtitelská stanice vinařská, a.s., která se zasloužila o vznik nových odrůd révy vinné (Pálka, Zich, 2014 [online]).

Vinařská obec	Plocha osázených vinic (ha)	Celková plocha vinic (ha)	Počet pěstitelů	Pořadí
Velké Pavlovice	360,04	362,2	614	7
Kobylí	278,49	279,06	510	10
Hustopeče	254,95	255,14	294	12
Zaječí	193,09	193,39	201	19
Němčičky	185,51	186,18	308	20
Popice	183,19	183,19	166	21
Bořetice	170,67	171,11	238	25
Vrbice	149,31	150,7	276	30
Klobouky	132,01	132,01	239	35
Strachotín	125,12	125,12	141	37
Starovičky	122,32	122,34	100	39
Starovice	116,63	116,63	49	43
Krumvíř	67,34	67,4	181	78
Horní Bojanovice	62,67	63,02	129	87
Velké Němčice	51,65	51,83	95	99

Tab. 2 Obce Mikroregionu Hustopečsko podle pořadí 100 největších vinařských obcí v

ČR k 31. 12. 2014

Zdroj: data MZe 2014, vlastní úprava

4.1.5 Infrastruktura

Dopravní obslužnost je v mikroregionu uskutečňována hlavně autobusovou a železniční dopravou. Implementuje se integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje. Silniční doprava je zabezpečena silnicemi II. a III. třídy, které se v posledních letech obnovují. Dominantou infrastruktury je dálnice spojující Brno s Bratislavou, která má svá pozitiva i negativa. Trať železniční dopravy vede z Brna přes Břeclav až na Slovensko do Kútů a dále. Dopravní situace v mikroregionu lze považovat za velmi dobrou.

5 EMPIRICKÁ ČÁST PRÁCE

5.1 Hlavní centrum mikroregionu - Hustopeče

Město se prezentuje jako srdce vinic a mandloní. Katastr města je nejstarší osídlenou oblastí jižní Moravy. Hustopeče jsou hlavním střediskem mikroregionu Hustopečsko. Městu náleží mnoho pravomocí a právem patří do trojice hlavních moravských vinařských center. Působil zde horenský soud, ten řešil záležitosti a spory týkající se vinohradů. Horenský soud se řídil horenským právem, který obsahoval pořádkové a trestní předpisy. Město je spjato s osobou prvního prezidenta T. G. Masaryka, místem narození jeho matky Terezie. Jeho rodiče jsou taktéž pohřbeni na místním hřbitově.

Dopřít se do Hustopečí je snadné díky napojení na dálnici Brno – Bratislava. Město leží na trase cyklistických vinařských stezek, konkrétně na Moravské vinné, Velkopavlovické a Krajem vína. Přírodní atraktivita a turistické zajímavosti lákají velký počet turistů po celý rok.

Mezi památky patří například renesanční dům U Synků, kde se nachází renovované sklepní prostory se stálou vinařskou expozicí a vinotékou vinařů zmiňovaného regionu. V podzemí lze kromě vína nalézt i muzeum s ukázkami toho, jak se v minulosti vyrábělo víno autentickými historickými předměty. Degustace vín komentuje zkušený sommelier. Na nádvoří tohoto domu je pomník kvasinky vinné, což je pískovcová plastika, která představuje sedmdesátinásobnou zvětšeninu vinné kvasinky. Tato plastika jako největší zvětšenina živého organismu a je zapsána v knize českých rekordů.

Mandloňové sady v Hustopečích jsou jediné na území České republiky. Ve městě se nachází dva sady o celkové rozloze 4,5 hektarů, na kterých roste téměř tisíc mandloní. Sady jsou umístěny v mimořádně zchovalé a hodnotné přírodě a díky tomu jsou zařazeny do evropské soustavy území Natura 2000. Dostat se do sadů mohou pěší i cyklisti po tzv. „Mandloňové stezce na rozhlednu“ dlouhé devět kilometrů. Rozhledna nabízí úchvatný pohled na město, vodní nádrž Nové Mlýny, Pálavu a okolní vinařské obce. Nejkrásnější jsou mandloně koncem března, když stromy rozkvétají narůžovělými květy.

Ve městě je informační turistické centrum, které poskytuje klientům veškeré informace o ubytování, stravování, vinařské turistice, cykloturistice, sportu a dalším dění ve městě a okolí. (Graweb, Hustopečsko, 2007).

Obr. 10 Mandloňový sad a rozhledna v Hustopečích, *vlastní fotografie*

5.2 Rozvoj cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko

Cestovní ruch v mikroregionu má rostoucí charakter a to na základě dobrého využívání přírodních, kulturních a historických atraktivit oblasti Hustopečska. Mezi nejrozšířenější formu cestovního ruchu v mikroregionu patří vinařská turistika spojená s cykloturistikou.

Díky vinařské cykloturistice se cyklisté seznamují během projížďky na kole s přírodou, historií vinařství, pěstováním a místními odrůdami vín a dále s folklórními tradicemi. V současné době jsou oblíbeným cílem turistů také rozhledny, které jsou napojeny na cyklotrasy. Rozhledny jsou volně přístupné a provozovány po celý rok. Mikroregion je přímo protkán cyklostezkami a cyklistům jsou k dispozici různé varianty tras Moravskými vinařskými stezkami sestavenými Nadací Partnerství a jinými sdruženími.

Přírodní bohatství tkví ve velkém množství chráněných území, které je využíváno pro pěší turistiku. Rozvoj pěší turistiky je podpořen vybudovanými odpočívadly s informačními tabulemi.

Cestovní ruch se na Hustopečsku také rozvíjí pomocí folklórních tradic, které pořádají samotné obce v mikroregionu. Mezi tyto události se řadí například Burčákové slavnosti v Hustopečích, folklórní festival Kraj beze stínu v Krumvíři nebo hody v jednotlivých obcích.

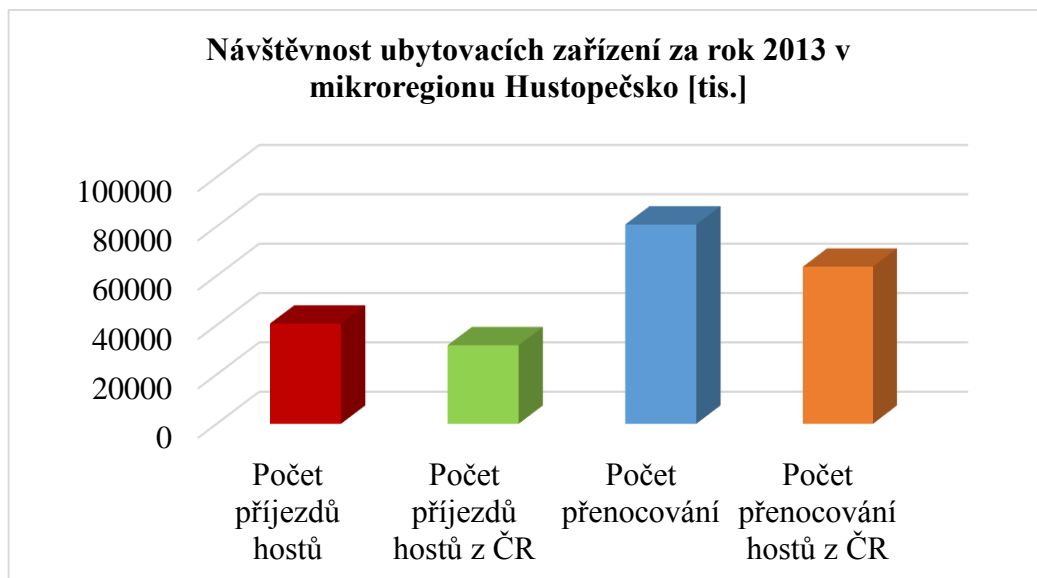
Služby jezdeckví, jako je výuka na koních a sportovní vyjížďky provozuje Jezdecká škola v Uherčicích a v Šitbořicích. Agroturistikou se zabývá Ranč Valkýra v Hustopečích, která nemá zatím v mikroregionu velkou konkurenci. V Hustopečsku je nevyužitý potenciál rodinných farem, které by nabízely dovolenou u nich na statku.

V popisovaném území je velký zájem o rybolov. Pro zmiňovanou aktivitu se zde nachází mnoho příležitostí a vodních ploch. Hojně využívaným prostorem pro rybaření je Novomlýnská nádrž. Rybáři zde mohou strávit několik dní v kempu nebo jiném ubytovacím zařízení v obcích Strachotín a Šakvice, které leží nejbližší k nádrži.

Jedinou obcí využívanou pro sjezdové lyžování jsou Němčičky. V obci se nachází lyžařský areál s bobovou dráhou, která je funkční i v letních měsících. Areál nabízí lyžařský servis včetně půjčovny. Samozřejmostí je lyžařská a snowboardová škola.

V Hustopečsku se vyskytuje mnoho ubytovacích a stravovacích zařízení. Některé podniky se specializují na tradiční moravskou kuchyni a využívají vlastních surovin dle sezónnosti. Například na podzim restaurace nabízejí speciality z dýní.

Mikroregion se zaměřuje na klienty, kteří vyhledávají vinařskou turistiku. Místní vinaři nabízejí přespání v rodinném penzionu nebo přímo v privátu vinaře. Hlavním atributem je degustace vín spojená s přednáškou místních vinařů, kde si turisté většinou zakoupí víno s sebou domů. Podle Českého statistického úřadu se v mikroregionu nachází celkem 61 ubytovacích zařízení (2013, [online]).

Graf 11 Návštěvnost ubytovacích zařízení v Hustopečsku za rok 2013

Zdroj: data ČSÚ, vlastní úprava

Obr. 11 Restaurace Regent ve Velkých Pavlovicích, vlastní fotografie

5.3 Zemědělský cyklus révy vinné

5.3.1 Pěstování révy vinné

„Vinohradnictví je pěstitelem provozovaná činnost zaměřená na pěstování révy vinné ve vinici za účelem produkce vinných hroznů, případně révových roubů, dále sklizeň vinných hroznů nebo révových roubů. Výsadba a pěstování révy podnožové za účelem produkce podnožových řízků a produkce révových sazenic“. (Řezníček, 2014).

Důležité je začít výběrem vhodného místa s nadmořskou výškou do 300 až 500 metrů. Réva vinná je teplomilná rostlina a daří se jí v teplých polohách, na dobře osluněných místech. Vyžaduje teplou, záhřevnou půdu a je nutné ji chránit před studeným větrem ze severu. Počet sazenic se řídí velikostí chtěné úrody a daným způsobem pěstování (vedením). Vedení révy vinné lze třemi způsoby. Nejlepším vedením je nízké vedení, kdy se k rostlině dostávají živiny z půdy co nejefektivněji, ale tento styl pěstování je velmi náročný na ošetřování. V současnosti je nejvíce užíván ve Francii. Dalším typem pěstování révy, je střední vedení, které je v České republice nejrozšířenější. Posledním typem je vysoké vedení, které se dobře ošetřuje a upravuje zemědělskými stroji.

Vzdálenost mezi sazenicemi bývá jeden metr. V prvních letech záleží zejména na vypěstování rovného kmínku. Kmínku vytváříme opory například ze dřeva, kovu nebo plastu. Podle zvoleného způsobu vedení pro rostliny vytváříme podpůrné konstrukce, po kterých se mohou pnout od třetího roku. Těmi jsou pergoly či drátěnky. Mezi nosné sloupky se napíná nosný a vodící drát. Poté vyhloubíme jámy pro sazenice. Sazenice je nejlepší zakoupit u odborníka a vysazovat je na jaře, od poloviny dubna do poloviny května. Vysazovat se může i na podzim, zejména v měsíci říjnu. Před výsadbou je potřeba sazenicím seříznout kořeny a výhon. Takto upravené sazenice se máčí několik hodin ve vodě a poté se sází do připravených jam. Dalším úkolem je půdu kypřit a až se očka na jaře probudí k životu, je třeba provést jarní řez. Průběžně se odstraňují nepotřebné trávy a byliny ve vinicích.

Odrůdy vyšlechtěné ve Velkých Pavlovicích

- ❖ Pálava – kříženec Tramínu a Müllera Thurgau
- ❖ Aurelius – kříženec Neuburského a Ryzlinku rýnského
- ❖ André – kříženec Frankovky a Svatovavříneckého
- ❖ Agni – kříženec Irsaye Oliver a André (Kraus, Foffová, 2007).

Obr. 12 Pěstování révy vinné v Hustopečích, vlastní fotografie

5.3.2 Zpracování hroznů

„Vinařství je činnost zaměřená na zpracování vinných hroznů, rmutu, hroznového moštu nebo vína povolenými technologickými postupy, plnění produktu do obalu, označování produktu a jeho uvádění do oběhu“ (Řezníček, 2014).

Způsob a čas sklizně jsou důležitými atributy pro následnou kvalitu vínu. Období sklizně začíná koncem srpna a končí koncem listopadu, podle typu odrůd révy vinné. Výjimka je sběr hroznů v zimních měsících, pokud chceme vyrábět ledové víno. Způsoby sklizně jsou ruční sklizeň, která je nejšetrnější k hroznům, poté částečně mechanizovaný sběr hroznů a sběr hroznů sklízecem, který je plně automatický. Po přepravě hroznů z vinic následuje zpracování hroznů. Prvním úkonem je odstopkování, odborným názvem odzrnění, kdy oddělujeme bobule od stopky, takto oddělené bobule, nazýváme rmutem. Dalším bodem je lisování, při této fázi se oddělí rmut a vylisované slupky neboli „matoliny“. Po vylisování se rmut odkaluje, poté může následovat zvyšování cukernatosti, kromě vín přívlastkových, u nich se to dělat nesmí. Po vylisování přidáváme do vína kvasinky a necháme ho fermentovat. Kvasící mošt nazýváme „burčák“. Téměř poslední fází zpracování vína je školení. Školení vína zastupuje mnoho fází, prvním typem je stáčení. Stáčením se rozumí oddělení vína od usazených kvasnic, dále přidávání oxidu siřičitého, aby se zabránilo oxidaci vína, poté následuje čiření, to znamená odstranění bílkovin a ostatních nežádoucích látek. Podstatnou součástí školení je filtrování vína, poslední fází je stáčení vína do nerezových nádob nebo dřevěných sudů, kde je víno uskladněno. Sudy dodávají vínu chuťové a aromatické látky (Fischer, 2004).

5.3.3 Realizace vína na trhu v rámci vinařské turistiky

Produkt révy vinné se na trhu realizuje pomocí vinařské turistiky mnoha způsoby. Ochutnávat a kupovat si víno lze při celé řadě událostí, které jsou spojeny se zachováním tradic, řemesel a folklóru v popisovaných obcích v mikroregionu Hustopečsko.

Mezi nejstarší se řadí tradiční ochutnávky vín, neboli košty, ve vybraných obcích, kde se snoubí degustace vína s poslechem cimbálové muziky. Folklórní prvky jsou zastoupeny nejen lidovou hudbou, ale i krojem, který má oblečen obsluhující personál.

Dalším způsobem, kde dochází k prodeji vína, mohou být hojně navštěvovány Otevřené sklepy, které se pojmenovávají originálně v jednotlivých obcích, například v Šakvicích se tato akce nazývá „Z d'úrky do d'úrky“. Událost se zahajuje vystoupením folklórních souborů a dále se pokračuje do otevřených sklepů, tzv. „d'úrek“ jejichž majitelé jsou oblečení do lidových krojů. Kromě vína nabízejí i vlastní občerstvení, zejména čerstvý chléb namazaný domácím sádlem, doplněným nakládanou zeleninou z vlastních zásob. Návštěvník této akce ochutnává různé vzorky vín, a pokud je spokojený, zakoupí si jednu i více láhví, které mu nejvíce chutnaly. V Šakvicích se celá událost končí večerním posezením u cimbálu.

Velký odbyt vína nastává během konání tradičních krojovaných hodů v obcích. Dále se víno prodává prostřednictvím nyní velmi populárních Farmářských trhů, či u příležitosti slavností vinobraní.

Obr. 13 Dětský folklórní soubor Hanýsek ze Šakvic,

Zdroj: Akce v Šakvicích, 2014

5.4 DSO Modré Hory

Modré Hory je dobrovolné sdružení obcí Hustopečska. Tvoří ho katastry obcí Bořetic, Němčiček, Kobylí, Velkých Pavlovic a Vrbice. Sdružení bylo založeno v roce 2001 podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Motivem založení svazku bylo spojení zájmu občanů obcí v oblasti cestovního ruchu, vinařství, pečování o krajinu a zvyšování úrovně života obyvatel Modrých hor. Tento projekt je podporován Vinařským fondem České republiky (Vaishar, Šťastná, 2011). Členská schůze DSO je tvořena ze zástupců svazku obcí včele s předsedou, místopředsedou a tříčlennou revizní komisí. Označení „hory“ je odvozeno od viničních tratí, které je zvykem, nazývat zde horami. Přívlastek „modré“ značí červené víno. V této oblasti jsou vynikající podmínky pro pěstování modrých odrůd révy, je to způsobeno vysokým obsahem vápníku a hořčíku v půdě, proto modré hrozny v této lokalitě zaujímají více než polovinu všech vinic. Výše uvedené obce jsou členy i dalšího dobrovolného svazku obcí s názvem Mikroregion Hustopečsko a místní akční skupiny (Zich, 2011).

5.4.1 VOC Modré Hory

Pojmem VOC se rozumí víno originální certifikace, stanoveno zákonem č.321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství. Toto povolení bylo roku 2011 uděleno Občanskému sdružení VOC od Ministerstva zemědělství. Víno takto označené musí být vyprodukováno pouze z vinicích katastrů obcí Bořetice, Kobylí, Němčičky, Velké Pavlovice a Vrbice. Označení je povoleno pouze pro tři nejtradičnější a nejpěstovanější modré odrůdy v oblasti Modrých hor, pro které jsou zde ideální podmínky. Těmito odrůdami jsou Frankovka, Svatovavřínecké a Modrý Portugal. V současnosti pod touto značkou může vína produkovat šestnáct vinařů. (VOC Modré hory, 2013[online]).

5.4.2 Idea DSO Modré Hory

Klíčovým atributem dobrovolného sdružení obcí Modré Hory je ochota jejich představitelů zapojit se do spolupráce s cílem dosahovat společných postojů v rozvoji zájmového území. Stmelování obcí se děje tvorbou, realizací projektů a získáváním finančních prostředků na tyto projekty. Sdružení se snaží řešit společné problémy v rámci ochrany krajiny, infrastruktury, sociálních služeb, sportovního a kulturního prostředí.

Důraz je kladen i na komunikaci a vzájemnou pomoc mezi jednotlivými občany, tak aby mezi nimi nedocházelo k řevnivosti.

Zvláštním subjektem na území Modrých Hor je již zmiňovaná Svobodná spolková republika Kraví hora v Bořeticích, její zastupitelé dokázali touto aktivitou progresivně zvýšit zájem turistů o zastupované území.

Dobrovolné sdružení obcí Modré Hory a Svobodná spolková republika Kraví hora docílily uzavření celého zemědělského cyklu révy vinné. Zhodnotili komoditu vína od fáze pěstování, přes zpracování a propagaci, až k prodeji včetně nabídky doplňkových služeb v jednom místě. Oproti jiným zemědělským komoditám je to po ekonomické stránce obrovská výhoda.

6 DISKUZE

6.1 Swot analýza - cestovní ruch v mikroregionu Hustopečsko

Záměrem SWOT analýzy je určit to, do jaké míry jsou současná strategie podniku nebo jiného subjektu a její silná a slabá místa podstatná a způsobilá se vyrovnat s obměnami, které nastávají v prostředí. Je důsledkem souhrnné analýzy nebo samostatným krokem. Na základě analýzy vnitřního prostředí se určují silné (*strengths*) a slabé (*weaknesses*) stránky. Pomocí analýzy vnějšího prostředí se stanovují příležitosti (*opportunities*) a hrozby (*threats*) (Jakubíková, 2009).

Pro zpracování SWOT analýzy cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko byly využity informace z kapitoly 4 popis zájmového území a kapitoly 5 empirické části práce. Shrnutím těchto poznatků byly vypracovány charakteristiky pro jednotlivé prvky silných a slabých stránek včetně příležitostí a hrozeb. Silné stránky zahrnují konkurenční výhody pro řešenou oblast, slabé stránky zaznamenávají ty skutečnosti, ve kterých si ostatní mikroregiony vedou lépe. V příležitostech jsou uvedené faktory, které mohou zvýšit poptávku turistů a přinést úspěch území a v hrozbách jsou vypsány možné aspekty, které mohou zapříčinit snížení o zájem Hustopečska v oblasti cestovního ruchu.

SILNÉ STRÁNKY	PŘÍLEŽITOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Přírodní bohatství – CHKO, PP, PR, EVL, Natura 2000, výborné podmínky pro zemědělství • Kulturní bohatství – folklórní tradice • Historické bohatství – sakrální a archeologické památky • Blízkost hranic s Rakouskem a Slovenskem • Rozmanitost jednotlivých obcí • Vinařská tradice • Odborníci v oboru v zemědělství 	<ul style="list-style-type: none"> • Dotační politika – dotace z EU, dotace ze státních fondů a z krajů • Spolupráce se zahraničními okolními státy • Větší zájem obyvatel o šetrnou turistiku – agroturistika, ekoturistika, eko agro turistika • Větší spotřeba vína • Rozvoj a zájem obyvatel o regiony a regionální speciality • Rozšiřování MAS a DSO
SLABÉ STRÁNKY	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Sezónnost turismu • Nedostatečný marketing • Neodbornost a nezkušenost v oblasti cestovního ruchu • Neochota lidského zdroje • Nedodělané vinařské cyklostezky • Nezrekonstruované historické památky 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné využití dotací • Špatná spolupráce s okolními zahraničními státy • Omezení přírodních zdrojů lidskou nedbalostí • Nepřízeň počasí • Okolní regiony mohou být atraktivnější pro potenciální turisty

Tab. 3 SWOT analýza cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko

6.2 Potenciály a bariéry rozvoje cestovního ruchu na Hustopečsku

Hlavním potenciálem mikroregionu Hustopečsko je geografie území, díky kterému jsou zde příznivé klimatické i přírodní podmínky, vhodné pro zemědělství a rozvoj cestovního ruchu, zejména vinařské turistiky.

Krajina popisovaného území je ovlivněna intenzivním zemědělstvím, ale není obhospodařována celá. Nachází se zde prostor možný k rozvoji venkovské turistiky. Podnikatelé, kteří by chtěli využít tuto příležitost, by měli myslet na zachování přirozeného vzhledu krajiny.

Obrovský, ne zcela využitý potenciál pro rozvoj rybolovu a rekreace má oblast díky nádrži Nové Mlýny. Nicméně je potřeba obnovit příjezdové cesty a zlepšit prostředí kolem nádrže, které působí dost zanedbale. Například by se kolem vodního díla mohla vybudovat, namísto panelové cesty, nová cyklotrasa, která by sloužila i pro in-line bruslení. Celkový rozvoj cykloturistiky je nutno posílit vystavěním nových cyklostezek, které by nebyly součástí silnic II. a III. třídy, protože takto jsou pro cyklisty mnohdy velmi nebezpečné. Výhoda mikroregionu je v dálnici D2, avšak dobrým předpokladem pro zvýšení návštěvnosti turistů v oblasti by bylo vytvoření sjezdu např. u Velkých Pavlovic.

Typem bariér jsou také hlavně lidské zdroje. Většina obyvatel nemá zkušenosti s podnikáním v cestovním ruchu. Jsou sice odborníky v pěstování révy vinné, ale již nejsou odborníky v turistice. V restauračních zařízeních chybí vyškolený personál, který by svým dokonalým servisem zabezpečil, aby se návštěvník rád vrátil zpět na stejné místo.

Malí i velcí vinaři pocítují konkurenci z levně dovážených hroznů a moštů ze zahraničí. Naopak příležitostí je neustále se zvyšující spotřeba vína v České republice i v zahraničí.

Nedostatek finančních prostředků je důležitým bodem. V mikroregionu je potřeba zabezpečit informovanost obyvatel, kteří by mohli využívat dotační programy. Proto vidím potenciál v zakládání dobrovolných sdružení, místních akčních skupin a dalších spolků, kteří se obrací na odborníky a nechávají si od nich vypracovávat různé strategie včetně marketingových, a tím tak pomáhají mikroregionu, aby se mohl rozvíjet v mnoha odvětvích. Ovšem tyto činnosti mohou být často poměrně finančně náročné.

Posledním druhem bariér, který uvádím, je lidská nepřejčnost, která by se mohla zmírnit prostřednictvím spolků působících v oblasti. Tyto spolky by se měly snažit apelovat na občany tak, aby pochopili, že by jim mělo jít o společnou věc, že jenom tak se bude jejich oblast úspěšně rozvíjet.

6.3 Vlastní návrh rozvoje venkovského cestovního ruchu

Po úvaze, jak by se mohl rozvinout venkovský cestovní ruch v tomto regionu s využitím přírodních atraktivit, se mi zrodil nápad, který chci nazvat Meruňkárna.

Meruňkárna je imaginární podnik, nacházející se na náměstí ve Velkých Pavlovicích. Důvod, proč bych chtěla realizovat tuto firmu je, že mikroregion Hustopečsko zapomíná, že není pouze krajem vína, ale i meruněk a dle mého názoru je potřeba vyzdvihnout místní Velkopavlovickou odrůdu meruněk, pěstovanou již 200 let.

Plod velkopavlovické meruňky je středně velký, kulovitě oválný, má oranžovou barvu a velmi šťavnatou dužninu s typickou vůní. Meruňky chutnají sladce a výborně. Plodnost odrůdy je pravidelná a bujná. Pro vynikající pěstební vlastnosti se Meruňkárna zabývá pouze touto odrůdou a snaží se z ní co nejvíce vytěžit. Podnik se soustředí na skupinu dospívajících a ekonomicky aktivních obyvatel včetně seniorů. Předpokládá zájem zahraničních turistů, a to hlavně z blízkého Slovenska a Rakouska.

Meruňkárna je tvořena několikahektarovým sadem meruněk, palírnou, muzeem, sezonní kavárnou a celoročním obchůdkem, nabízejícím produkty z meruněk. Organizační struktura podniku je složena z absolventů Mendelovy univerzity v Brně. Se zmíněnou univerzitou je vedení podniku v neustálém kontaktu a nabízí studentům univerzity praxe a odborné exkurze v podniku.

V palírně Meruňkárny se vypaluje kvas z ovoce sadu podniku, ale mohou si zde vypálit legálně vlastní ovoce i soukromníci. Podnik taktéž vykupuje meruňky od malých zemědělců z okolí. V muzeu jsou vystaveny předměty pro sázení, ošetřování stromů, sklízení a zpracování meruněk od historie do současnosti. Expozice je doprovázena zajímavými fotkami a videem s texty. Nejvýraznějším rysem v muzeu je snaha o oživení zapomenutých tradičních technik lidového umění a obyčejů. Dále je zde zobrazen pomocí figurín společenský život a obchod. Kavárna Meruňkárny je otevřena od června do září a nabízí posezení v typickém, rustikálním prostředí pro danou oblast Hustopečsko. Zákazníci si zde mohou objednat vynikající kávu všeho druhu připravenou školenými baristy ze stoprocentní arabiky. Kavárna nabízí domácí dezerty a moučníky. Mezi vyhlášené dobroty patří exkluzivní meruňkové knedlíky, na které se lidé rádi vrací. Kavárna se snaží poskytovat nápoje a jídla hlavně z vlastního sadu a zahrádky.

V obchůdku si klienti mohou zakoupit domácí výrobky z meruněk, a to například pálenku z meruněk, meruňkové víno, nealkoholickou ovocnou šťávu z meruněk, marmeládu, pražená meruňková jádra, zavařené i sušené meruňky nebo také kosmetiku z meruněk.

Mimo jiné, podnik chce umožnit potenciálním zájemcům pěší turistiky i cykloturistiky procházky i projížďky v krásně rozkvetlých sadech, které začínají rozkvétat podle počasí koncem března. Rozkvetlé stromy meruněk vytvářejí příjemný pohled pro oči, ale také ohlašují příchod jara. Pokud by se Meruňkárně dařilo, navrhuji přístavění stylového penzionu, který by se specializoval na meruňkové wellness.

Po analýze trhu jsem zjistila, že jedinou oslavou meruněk v této oblasti bude teprve druhý ročník Velkopavlovického meruňkobraní, který se koná letos v červenci. Tudíž jsem přesvědčena o tom, že můj imaginární podnik má velký potenciál a byl by přínosem pro venkovský cestovní ruch v mikroregionu Hustopečsko.

7 ZÁVĚR

Závěrem bych zhodnotila, že rozvoj venkovského cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko má obrovské možnosti. Zvyšuje se zájem obyvatel o šetrný cestovní ruch a výše zmiňované území nabízí mnoho typů tohoto druhu cestovního ruchu. Pro řešenou oblast je nejvíce charakteristické spojení vinařství a folklórních tradic. Na tomto spojení je třeba stavět i do budoucna, neboť se jedná o největší přednost studovaného území. Každá obec v mikroregionu je specifická a své zvyklosti je schopna turistům nabídnout originálně.

Vysokou prioritu by měla mít také ochrana přírody a krajiny. V přírodě totiž leží největší bohatství studovaného území. Lákadlem pro turisty jsou i kulturní a historické atraktivita, které jsou v oblasti hojně zastoupeny, avšak popisované obce by se měly více zajímat o jejich renovaci.

K rozvoji venkovského cestovního ruchu je zapotřebí stále nabízet inovační a kvalitnější služby, které budou přitahovat turisty. Určitě by se měl mikroregion zaměřit na obnovu infrastruktury a cyklostezek.

Díky zpracování této bakalářské práce jsem se dozvěděla nové informace o mikroregionu Hustopečsko. Jsem ráda, že jsem si tak mohla rozšířit své znalosti, které mi pomohou při dalším vzdělávání a budoucím povolání.

8 ZDROJE

8.1 Literární zdroje

- [1] BRÚČKOVÁ, Eliška. *Regionální prvky ve výuce na 1. Stupni základní školy*. Brno, 2007. 149 s. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/84114/pedf_m/celadiplomka.txt. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PaedDr. Bohumíra Šmahelová, CSc.
- [2] FISCHER, Christina. *Lexikon vín*. 1. vyd. Dobřešovice: Rebo Produktions CZ, spol. s r. o., 2004. ISBN 80-7234-381-5.
- [3] GRAWEB, s. r. o. *Prezentace obcí mikroregionu Hustopečsko*. 2007.
- [4] GRAWEB, s. r. o. *Víno a vinařství v mikroregionu Hustopečsko*. 2007.
- [5] HOUŠKA, Petr. *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2014. ISBN 978-80-7452-041-9.
- [6] JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: GRADA, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.
- [7] KATEDRA CESTOVNÍHO RUCHU VŠE V PRAZE, Kolektiv autorů. *Venkovský cestovní ruch: jeho specifika a podmínky pro rozvoj*. Praha: VŠE, 2007. ISBN 80-245-1159-2.
- [8] KLEINOVÁ, Veronika. *Význam přírodního, kulturního a historického potenciálu území v rozvojové praxi*. Brno, 2015. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Mgr. Ing. Hana Vavrouchová, Ph.D
- [9] KRAUS, Vilém, Zuzana FOFKOVÁ. *Nová encyklopedie českého a moravského vína*. 1. vyd. Praha: Praga Mystica, 2007. ISBN 80-8676700-0.
- [10] MORAVEC, Ivo, Radek NOVOTNÝ, Adeline BOCHER, Jean-Francois MAMDY, Karin CHLÁDEK a Margit LEUTHOLD. *Rural Tourism in Austria, Czech Republic and France: concept, activities and trainings*. 1. vyd. České Budějovice: Centrum pro komunitní práci, 2007. ISBN 978-80-86902-51-7.

- [11] OBŮRKOVÁ, Eva. *Krajem vína 2015: To nejlepší z vinařské turistiky na Moravě, kalendář vinařských akcí 2015*. Znojmo: Bravissimo. ISBN 978-80-87498-43-9.
- [12] PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.
- [13] ŘEZNÍČEK, Vojtěch. *Vinohradnictví a vinařství*. Brno: MENDELU, 2014.[přednášky z předmětu]
- [14] SCHNEIDER, Jiří, Jitka FIALOVÁ a Ilja VYSKOT. *Krajinná rekreologie II*. 1. vyd. Zemědělská 1, 613 00 Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. ISBN 978-80-7375-357-3.
- [15] STRÍBRNÁ, Marie a Eva MALYPETROVÁ. *Venkovská turistika a agroturistika*. 1. vyd. Praha: Profi Press, 2005. ISBN 80-86726-14-2.
- [16] ŠLÉGL, Miroslav. *Perspektivy rozvoje vinařské turistiky na jižní Moravě*. Brno, 2006. Diplomová práce. MZLU.
- [17] VAISHAR, Antonín a Milada ŠŤASTNÁ. *Současný stav a vývojové tendence jihomoravského venkova*. 1. vyd. Brno: MENDELU, 2011. ISBN 978-80-7375-537-9.
- [18] ZICH, Michal. *Potenciál cestovního ruchu dobrovolného svazku obcí Modré Hory*. Brno, 2011. Dostupné z: <http://is.mendelu.cz/zp/index.pl?podrobnosti=40763>. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Krejčí.

8.2 Internetové zdroje

- [19] BÁRTOVÁ, Karolína. *Město Velké Pavlovice: Vinařská ulička Pod Starou Horou* [online]. 2013, 2014 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.velke-pavlovice.cz/Article.asp?nDepartmentID=445&nArticleID=5869&nLanguageID=1>
- [20] BIČÍK, Ivan. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. *LUCC Czechia: Výzkumné centrum změn využití ploch Česka* [online]. katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, katedra aplikované geoinformatiky a kartografie [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/lucc/index.php?scn=2>

- [21] Cestovní ruch. Mendelova univerzita v Brně, Provozně ekonomická fakulta, Ústav marketingu a obchodu. [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=2680>
- [22] ČERBA, Otakar. Západočeská univerzita, Fakulta aplikovaných věd, Katedra matematiky. *Databázové systémy GIS: Kapitola 14. Geografie zemědělství* [online]. 2004 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch14.html>
- [23] ECEAT [online]. 2008 [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: <http://www.eceat.cz/>
- [24] *Furch: Historie* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.furch.cz/cz/historie/>
- [25] KRONĎÁKOVÁ, Ivana a HEŘMANOVÁ. *Gastroturismus* [online]. 27. 12. 2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://artslexikon.cz/index.php/Gastroturismus>
- [26] MIKULE, Vladimír. *Agroturistika* [online]. 2013-08-19 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=516
- [27] NADACE PARTNERSTVÍ. *Moravské vinařské stezky* [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://vinarske.stezky.cz/Uvod.aspx>
- [28] *Obec Krumvíř: Kraj beze stínu* [online]. [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.krumvir.cz/o-obci/kraj-beze-stinu/#page>
- [29] PÁLKA, Přemysl a Michal ZICH. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje 2014 - 2020: MAS Hustopečsko. [online]. 2014 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/3d1b81d5-a4fb-405f-b6f5->
- [30] PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx
- [31] PIVEC, Jan. Česká zemědělská univerzita v Praze, Agronomická fakulta, katedra obecné produkce rostlinné a agrometeorologie. *Porovnání klimatické regionalizace ČR podle Moravce – Votýpky (1998) a Quitta (1971): Charakteristiky klimatických oblastí*

ČR dle Quitta [online]. Praha [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://janpivec.wz.cz/pivec/004.htm>

[32] Pouzdrany: Historie [online]. 2007, 17. 01. 2007 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.pouzdrany.cz/informace/historie.htm>

[33] PRŮDEK, Lukáš. VOC Modré hory: Představení sdružení [online]. 2013 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.vocmodrehory.cz/sdruzeni/>

[34] World Tourism Organization: Why tourism ? [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>

Seznam tabulek

Tab. 1 Charakteristika klimatické oblasti T4 v České republice dle Quitta

Tab. 2 Obce mikroregionu Hustopečsko podle pořadí 100 největších vinařských obcí v České republice

Tab. 3 Swot analýza cestovního ruchu v mikroregionu Hustopečsko

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v mikroregionu Hustopečsko

Graf 2 Populační vývoj v mikroregionu Hustopečsko

Graf 3 Průměrný věk obyvatel v mikroregionu Hustopečsko

Graf 4 Věková pyramida obyvatel v mikroregionu Hustopečsko v roce 2013

Graf 5 Vývoj podílu nezaměstnaných osob v ČR, JMK a okrese Břeclav

Graf 6 Vybavenost obcí v mikroregionu Hustopečsko

Graf 7 Struktura vzdělanosti v mikroregionu Hustopečsko v roce 2011

Graf 8 Vývoj počtů podniků v mikroregionu Hustopečsko

Graf 9 Vývoj využití ploch v okrese Břeclav

Graf 10 Využití zemědělské půdy v mikroregionu Hustopečsko

Graf 11 Návštěvnost ubytovacích zařízení v mikroregionu Hustopečsko v roce 2013

Seznam obrázků

Obr. 1 Vinná ulička ve Starovicích

Obr. 2 Kemp ve Strachotíně

Obr. 3 Šakvický kroj

Obr. 4 Furch Instruments ve Velkých Němčicích

Obr. 5 Vrbické vinné sklepy

Obr. 6 Pohled na Pálavu nad obcí Starovice

Obr. 7 Vodní nádrž Nové Mlýny

Obr. 8 Logo Agrotecu v Hustopečích

Obr. 9 ZEMOS a.s. ve Velkých Němčicích

Obr. 10 Mandloňový sad a rozhledna v Hustopečích

Obr. 11 Restaurace Regent ve Velkých Pavlovicích

Obr. 12 Pěstování révy vinné v Hustopečích

Obr. 13 Dětský folklórní soubor Hanýsek ze Šakvic